

B | R | N | O

**KONCEPCE OBECNÍHO
ŠKOLSTVÍ
DO ROKU 2020**

Obsah

Úvod

I. Výchozí stav a rozvoj společnosti	2
I.1 Obyvatelstvo	2
I.2 Vzdělanostní struktura	4
I.3 Spolupráce s partnery	4
II. Přístup ke vzdělávání, průchod dětí a žáků vzdělávací soustavou – analytická část	6
II.1 Školský systém a demografie obyvatelstva města	6
II.2 Kvantitativní rozvoj vzdělávání a školských služeb ve městě Brně	7
II.2.1 Předškolní vzdělávání	7
II.2.2 Základní vzdělávání	9
II.2.3 Školní stravování – školské služby	11
III. Základní strategie rozvoje vzdělávání ve městě Brně	14
III.1 Celoživotní učení pro všechny a jeho realizace (Program rozvoje škol a školských zařízení)	14
III.2 Zkvalitnění a modernizace vzdělávání	15
III.2.1 Rámcové a školní vzdělávací programy	16
III.2.2 Specifická podpora kurikulární reformy městem	16
III.3 Zjišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání	19
III.3.1 Zjišťování vzdělávání žáků v 5. a 9. ročnících ZŠ	19
III.3.2 Evaluace na úrovni školy (autoevaluace a externí evaluace)	20
III.3.3 Evaluace vzdělávacího systému – Mezinárodní výzkum OECD PISA 2012	20
<i>III.3.3.1 Program pro mezinárodní hodnocení žáků – Mezinárodní výzkum OECD PISA</i>	<i>20</i>
III.4 Zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání	20
III.4.1 Současné možnosti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	21
III.4.2 Integrace	21
III.4.3 Prevence sociálněpatologických jevů	23
III.4.4 Děti a žáci se sociálním znevýhodněním	24
III.4.5 Péče o mimořádně nadané žáky	25
III.4.6 Péče o talentované žáky	25
III.4.7 Vzdělávání cizinců	26

III.5	Rozvoj poradenství ve školách	28
III.5.1	Poradenský systém	28
III.5.2	Koncepce školních poradenských pracovišť	28
III.6	Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků	29
III.7	Zájmové vzdělávání	29
III.7.1	Zájmové vzdělávání realizované ŠD a ŠK	30
III.7.2	Projekt Síť brněnských otevřených škol	31
III.7.3	Zájmové vzdělávání realizované SVČ	31
III.7.4	Soutěže a přehlídky v zájmovém vzdělávání	32
III.8	Školní stravování	33
IV.	Ekonomická stránka stavu školství města a jeho předpokládaný vývoj	35
IV.1	Financování regionálního školství	35
IV.2	Investice	39
	Závěr	40

Přílohy

Seznam tabulek a grafů

Použité zdroje

Seznam použitých zkratk

ÚVOD

Koncepce obecního školství je základním strategickým dokumentem v oblasti školství na úrovni města Brna. Legislativní rámec koncepce tvoří zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, a vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů.

Koncepce zapadá z hlediska souladu se Strategii pro Brno do 4. prioritní osy strategie – Výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání, kde je v souladu s opatřením 4.1.2 Účinná politika města v oblasti rozvoje lidských zdrojů. Cílem tohoto opatření je mimo jiné vytvářet podmínky pro vzdělanost obyvatel a konkurenceschopnost města v evropském prostoru.

Koncepce města obsahově vychází z následujících dokumentů.

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2011–2015
- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje pro období 2006–2016
- Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji 2012–2016
- Strategie pro Brno
- Programové prohlášení Rady města Brna pro volební období 2010–2014

V tomto dokumentu není zahrnuta oblast středního a vysokého školství, ačkoliv má v městě Brně výsadní postavení. Na celostátní úrovni je zpracována samostatná koncepce rozvoje vysokých škol v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Není zde zahrnuta oblast středních a speciálních škol, které zřizuje Jihomoravský kraj. Koncepce těchto škol v Jihomoravském kraji je obsažena v Dlouhodobém záměru rozvoje vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji (únor 2012).

Koncepce obecního školství ve městě Brně vychází i z řady dalších dostupných dokumentů a analytických prací, které umožňují srovnání dnešní situace a předpokladů dalšího rozvoje města se srovnatelnými městy, ostatními kraji i s celou Českou republikou. Mezi ně patří především každoročně zveřejňované Výroční zprávy o stavu obecního školství ve městě Brně, Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji, analytické práce Národního ústavu pro vzdělávání, informace Českého statistického úřadu a Ústavu pro informace ve vzdělávání, Výroční zprávy ČŠI, výstupy mezinárodních projektů EU a OECD atd.

Koncepce obecního školství ve městě Brně v jednotlivých kapitolách obsahuje:

- I. souhrnnou charakteristiku města z hlediska struktury obyvatelstva a její vliv na další rozvoj vzdělávací soustavy ve městě
- II. průchod dětí a žáků, které vstoupí do vzdělávání do r. 2020 a budou ovlivňovat kapacity škol a školských zařízení ve městě Brně, vzdělávací soustavou – analytická část
- III. vyhodnocení a stanovení konkrétních opatření do roku 2020
- IV. ekonomickou stránku stavu školství města a jeho předpokládaný vývoj

I. VÝCHOZÍ STAV A ROZVOJ SPOLEČNOSTI

I.1 Obyvatelstvo

Na území města Brna žilo k 31. 12. 2011 celkem 385 913 obyvatel. Brno je druhé největší město České republiky.

Město Brno tvoří 29 městských částí. Nejpočetnější městskou částí je Brno-střed s 64 316 obyvateli, nejméně obyvatel žije v městské části Brno-Ořešín (577 obyvatel).

Z celkového počtu obyvatel města Brna je 12,7 % dětí do 14 let a 17,3 % obyvatel ve věku 65 a více let. Podle věkové skladby je „nejmladší“ městskou částí Brno-Útěchov. Z celkového počtu 760 obyvatel zde bylo 21,2 % dětí do 14 let. Naopak nejnižší zastoupení obyvatel ve věku 0 až 14 let vykazala městská část Brno-Bohunice, kde spadala do této věkové skupiny pouze jedna desetina obyvatel (10,6 %). Vyšší podíl dětské složky obyvatelstva najdeme zejména v okrajových městských částech, kde od konce 90. let minulého století proběhla masivní výstavba rodinných domů či bytových komplexů (Ivanovice, Jehnice, Medlánky, Ořešín, Útěchov, Žebětín), kam se za relativně vyšší kvalitou života stěhovaly zejména mladé rodiny.

Vzhledem k postavení Brna v rámci kraje i ČR je město také centrem dojížděky. Kromě trvale bydlících obyvatel se zde nachází dalších zhruba 150 až 170 tis. osob, které sem dojíždějí. Drtivou většinu z nich tvoří ekonomicky aktivní osoby nebo studenti. Při běžném pracovním dnu se tedy může na území města nacházet celkem až 550 tisíc osob.

Vývoj brněnské populace je ovlivněn měnícími se hospodářskými a sociálními podmínkami v České republice – máme na mysli například nedávný baby boom, jenž souvisí se zahájením reprodukce silných ročníků narozených v 70. letech 20. století a který zároveň nebude mít dlouhé trvání. Odráží se v něm ale i řada vlivů s evropskou působností – populační stagnace a výhled dalšího populačního vývoje spojený s úbytkem a stárnutím obyvatelstva. Počet obyvatel města Brna se od šedesátých let 20. století tradičně zvyšoval, v převážné míře zásluhou migrace zejména z ostatních okresů Jihomoravského kraje. Zlom nastal koncem roku 1993, kdy celkový počet obyvatel města Brna začal klesat. Od roku 2007 dochází k mírnému nárůstu počtu obyvatel.

Populační vývoj souvisí především se dvěma trendy: snižuje se úmrtnost ve všech věkových skupinách a prodlužuje se naděje na dožití (což je úspěchem zejména moderní medicíny a zdravějšího životního stylu); druhým faktorem je snižující se plodnost pod zachovnou hranici 2,14 dětí na ženu. Tato snižující se plodnost je důsledkem změn v demografickém chování mladé generace. Typickými projevy jsou odkládání sňatků a rození dětí do pozdějšího věku, snižování počtu dětí v rodinách, zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství či zvyšování počtu svobodných a samostatně žijících osob. V současné době dosahují plodného věku ženy velmi početných ročníků z poloviny 70. let, což se odráží v kladné bilanci počtu narozených dětí, a to jak v Brně, tak v celé České republice.

Tabulka č 1: Obyvatelstvo v městě Brně podle věku

		celkem	muži	ženy
obyvatelstvo celkem		385 913	185 404	200 509
z toho ve věku	0–14	49 156	25 001	24 155
	15–19	17 904	9 151	8 753
	20–29	61 147	30 986	30 161
	30–39	66 785	34 339	32 446
	40–49	47 732	23 674	24 058
	50–59	49 544	23 586	25 958
	60–64	25 543	11 242	14 301
	65–69	22 121	9 855	12 266
	70–79	27 198	11 183	16 015
80 a více let	17 451	5 670	11 781	

Statistické údaje v této kapitole byly čerpány z Českého statistického úřadu z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 k 26. 3. 2011 a z dokumentu Brno v číslech 2011

Z celkového počtu 385 913 obyvatel jich bylo ve věkové skupině 0–14 let 49 156 (13 %), ve skupině 15–39 let 145 836 (38 %), ve skupině 40–64 let 122 819 (32 %) a ve skupině nad 65 let 66 770 (17 %). Zatímco podíl osob nejstarší věkové kategorie v posledních 10 letech postupně narůstá, podíl dětské složky populace se od roku 2008 zvyšuje pouze nepatrně.

Tabulka č. 2: Počet obyvatel s trvalým pobytem v jednotlivých městských částech v roce 2012

Městská část	Počet obyvatel	Městská část	Počet obyvatel
Bohunice	13 504	Medlánky	5 219
Bosonohy	2 345	Nový Lískovec	10 407
Bystřec	23 183	Ořešín	555
Černovice	6 957	Řečkovice a Mokrý Hora	14 454
Chrlice	3 203	Brno-sever	43 657
Ivanovice	1 564	Slatina	8 403
Jehnice	1 041	Starý Lískovec	12 678
Brno-jih	7 674	Brno-střed	84 024
Jundrov	3 895	Tuřany	5 091
Kníničky	989	Útěchov	765
Kohoutovice	12 443	Vinohrady	12 731
Komín	7 038	Žabovřesky	20 661
Královo Pole	24 133	Žebětín	3 689
Líšeň	25 007	Židenice	19 705
Maloměřice a Obřany	5 029		

I.2 Vzdělanostní struktura

Úroveň vzdělání obyvatelstva ve věku nad 15 let ve městě Brně se od celostátního průměru v mnohém liší, výrazná odchylka je zaznamenána zejména v podílu vysokoškolsky vzdělaných osob, zatímco Brno se pohybuje na 24 %, populace v ČR je takto vzdělaná pouze z 12 %. Stejně tak ve všech ostatních vyšších vzdělanostních úrovních je podíl vyšší než průměr celé ČR. V případě kategorie úplné střední vzdělání s maturitou vykazuje Brno 29 % oproti 27 % v ČR a v kategorii vyššího odborného vzdělání dosahuje dvojnásobného podílu oproti celé populaci v ČR, zatímco ve srovnání s celorepublikovým podílem 33 % v kategorii středního vzdělání bez maturity (včetně vyučení) dosahuje Brno 23 %.

Tabulka č. 3: Obyvatelé podle nejvyššího ukončeného vzdělání v Brně

Obyvatelé ve věku 15 a více let		Celkem	muži	ženy
		336 757	160 403	176 354
z toho podle stupně vzdělání	bez vzdělání	889	452	437
	základní včetně neukončeného	43 439	16 535	26 904
	střední vč. vyučení (bez maturity)	78 215	41 852	36 363
	úplné střední (s maturitou)	98 997	42 186	56 811
	nástavbové studium	10 837	3 394	7 443
	vyšší odborné vzdělání	5 514	1 987	3 527
	vysokoškolské	79 591	42 875	36 716

(k 26. 3. 2011)

I.3 Spolupráce s partnery

Statutární město Brno jako zastřešující prvek obecního školství ve městě spolupracuje na jednotlivých úrovních vzdělávání s mnoha partnery a institucemi. Především se jedná o **městské části**, které jsou zřizovateli rozsáhlé sítě mateřských škol, základních škol a školských zařízení, **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, který je zřizovatelem středních a speciálních škol, a dále jsou to zřizovatelé škol a školských zařízení z řad **soukromých subjektů a církví**.

Mezi další významné partnery patří **Českomoravský odborový svaz pracovníků ve školství**. Odbor školství pravidelně komunikuje s jeho městskou i krajskou radou, se kterou má uzavřenu dohodu, která upravuje vzájemné vztahy smluvních stran v oblasti přenesené působnosti města na úseku školství za účelem koordinovaného postupu v oblastech společného zájmu a zachování sociálního smíru. Setkání se uskutečňují podle aktuální potřeby a na pořadu jednání je zejména vývoj ekonomické situace v rámci čerpání rozpočtu přímých výdajů na vzdělávání a zlepšování postavení pedagogických pracovníků. Svými podněty předávanými odboru školství se odborová organizace snaží předcházet případným pracovněprávním soudním sporům.

Cílem spolupráce s **vysokými školami**, především s těmi, které se zabývají vzděláváním budoucích pedagogů, je prezentovat aktuální poznatky o výuce v současné škole. Výuka studentů a jejich odborná praxe se uskutečňuje v mateřských a základních školách, které získaly titul „fakultní školy“. Úzká spolupráce probíhá s Katedrou primární pedagogiky,

Katedrou speciální pedagogiky a Katedrou psychologie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity Brno. Spolupráce se také rozvíjí s Katedrou sociální politiky a sociální práce Fakulty sociálních studií MU a s Akademií věd České republiky v rámci výzkumných záměrů a diplomových prací studentů.

Česká školní inspekce je jedním z významných partnerů města v oblasti zjišťování kvality ve vzdělávání. Město Brno uzavřelo dohodu s ČŠI o vzájemné spolupráci. Výsledky inspekční činnosti jsou podkladem nejenom pro hodnocení práce ředitelů škol a školských zařízení, ale i pro směřování dalšího vzdělávání managementu školských příspěvkových organizací.

Dalším významným partnerem je **Krajská hygienická stanice Brno**, oddělení Hygiena dětí a mládeže. Zde město pokračuje ve spolupráci při plnění povinností stanovených zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, a jeho prováděcími předpisy, a to:

- v mateřských a základních školách, na zotavovacích akcích pro děti, na jiných podobných akcích pro děti a na školách v přírodě,
- nad vnitřním prostředím staveb v zařízeních pro výchovu a vzdělávání,
- nad venkovními hracími plochami určenými pro hry dětí,
- v zařízení společného stravování dětí.

Nadále probíhá spolupráce s mezinárodní anglickou školou **International School of Brno (ISOB)**, jejímž cílem je poskytovat předškolní, základní a středoškolské vzdělání v anglickém jazyce pro děti z celého světa. ISOB je členem Rady mezinárodních škol, vyučuje dle mezinárodně uznávaného vzdělávacího programu Cambridge International Programme. Mezinárodní anglická škola ISOB je akreditována k udělování kvalifikací IGCSE a A Levels na středním stupni. Program pro děti české národnosti zajišťuje také soulad s českým vzdělávacím systémem.

Opatření:

I.3.1 Pokračovat v nastaveném systému komunikace se sociálními partnery a rozšiřovat jej.

II. PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ, PRŮCHOD DĚTÍ A ŽÁKŮ VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU – ANALYTICKÁ ČÁST

II.1 Školský systém a demografie obyvatelstva města

Zásadním faktorem ovlivňujícím kvantitativní aspekty školského systému je počet vzdělávaných osob. Je to dáno zejména nastaveným způsobem normativního financování škol tzv. na žáka, při kterém platí přímá úměrnost mezi počtem vzdělávaných osob a objemem finančních prostředků proudícím do škol. Je tedy nasnadě, že otázkám demografického vývoje je třeba, a to zejména ze strany zřizovatelů, věnovat zvýšenou pozornost.

Tabulka č. 4: Počet obyvatel ve věku 0–34 let žijících na území města Brna k 31. 12. 2012

Věk	Rok narození	Počet	Věk	Rok narození	Počet
0	2012	4 359	18	1994	3 130
1	2011	4 410	19	1993	3 654
2	2010	4 417	20	1992	3 764
3	2009	4 292	21	1991	4 132
4	2008	4 181	22	1990	4 185
5	2007	3 773	23	1989	4 415
6	2006	3 548	24	1988	4 753
7	2005	3 421	25	1987	4 793
8	2004	3 142	26	1986	5 126
9	2003	2 941	27	1985	5 339
10	2002	3 081	28	1984	5 568
11	2001	2 800	29	1983	5 539
12	2000	2 572	30	1982	5 891
13	1999	2 607	31	1981	5 929
14	1998	2 594	32	1980	6 430
15	1997	2 620	33	1979	6 784
16	1996	2 593	34	1978	6 869
17	1995	2 733			

Zdroj: ČSÚ, k 31. 12. 2012

Demografický vývoj ve městě Brně (viz kapitola I.1) kopíruje vývoj celé České republiky. Aspektem, který nejvíce ovlivňuje počet dětí a žáků vstupujících do jednotlivých úrovní školské soustavy, je počet narozených dětí.

Již od roku 2004 celkový počet živě narozených dětí meziročně rostl, v roce 2006 překročil hranici 3 500 a v posledních letech se ročně narodilo přes 4 tisíce dětí.

Údaje uvedené v předcházející tabulce slouží jako datový základ k predikcím vývoje počtu dětí a žáků vstupujících do jednotlivých úrovní vzdělání.

II.2 Kvantitativní rozvoj vzdělávání a školských služeb ve městě Brně – analytická část

II.2.1 Předškolní vzdělávání

Od roku 2004 se počet **3–5letých** dětí v populačním ročníku **neustále zvyšuje – za sedm let se zvýšil ze 7 979 na 13 246**. Tento nárůst měl dopad na síť mateřských škol – po období slučování mateřských škol se základními školami na počátku tisíciletí, kdy došlo ke snížení celkového počtu samostatných mateřských škol, avšak kapacity zůstaly většinou nezměněny, nastal v posledních třech letech opačný proces – kapacity stávajících zařízení se zvyšují (ruku v ruce se stavebními úpravami využívaných prostor). Jen ojediněle přitom dochází ke zřizování mateřských škol jako samostatných právních subjektů. V posledních letech došlo v mateřských školách ve městě Brně k nárůstu téměř **o 1 100 míst**. Nedostatek kapacit je pocíťován nerovnoměrně, projevuje se zejména v rozvojových lokalitách města. Navíc se hledají i jiné netradiční cesty, jak chybějící kapacity předškolního vzdělávání nahradit – např. zaváděním tzv. firemních školek (Mendelova univerzita, Krajský úřad JMK).

Mateřské školy při své činnosti vycházejí ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, ze zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, z vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, z vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Na území města Brna je v současné době (k 1. 1. 2014) zařazeno do rejstříku škol a školských zařízení celkem 137 mateřských škol obecních, které jsou v působnosti města a jeho městských částí, a 6 mateřských škol má soukromého zřizovatele. Na území města se kromě těchto škol nachází i subjekty, které poskytují péči o děti předškolního věku, ale nejsou v rejstříku škol a školských zařízení.

Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro celoživotní učení. Napomáhá vyrovnat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciální pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Z tohoto důvodu se dle ustanovení § 34, odst. 4, zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, k předškolnímu vzdělávání přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pokud nelze takové dítě přijmout z kapacitních důvodů, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení dítěte do jiné mateřské školy.

Tabulka č. 5 : Vývoj základních ukazatelů MŠ v městě Brně v letech 2008–2013

Školní rok	Počet škol	Počet tříd	Počet dětí	Průměr na třídu
2008/2009	133	400	9 530	23,83
2009/2010	135	411	9 895	24,08
2010/2011	134	424	10 380	24,48
2011/2012	135	430	10 647	24,76
2012/2013	137	444	11 027	24,84
2013/2014	137	461	11 463	24,86

Závazným dokumentem pro práci všech mateřských škol je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV), který byl formulován tak, aby v souladu s odbornými požadavky současné kurikulární reformy akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítal do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání, umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb, zaměřoval se na vytváření základů klíčových kompetencí dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání, definoval kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků, které má přinášet, a zajišťoval srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými mateřskými školami. Školní vzdělávací program vytváří prostor pro rozvoj různých programů a koncepcí i pro individuální profilaci každé mateřské školy, umožňuje mateřským školám využívat různých forem i metod vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám. RVP PV poskytuje rámcová kritéria využitelná pro vnitřní i vnější evaluaci mateřské školy i poskytovaného vzdělávání.

Školní vzdělávací programy si vytvořily jednotlivé mateřské školy a pracují podle nich od 1. 9. 2007. V současné době se v nich školy zaměřují na polytechnickou výchovu, rozvoj předčtenářské a předmatematické gramotnosti, komunikačních dovedností, individualizované vzdělávání vedoucí k posílení autonomie dítěte.

Vzhledem k přetrvávajícímu nárůstu počtu dětí v mateřských školách je třeba i v dalších letech uvažovat o možnostech zvyšování počtu míst pro děti předškolního věku. Proto navrhuje tato řešení (seřazená dle priority):

- **Alternativní způsoby navyšování kapacit** – tzv. kontejnerové školy (menší pořizovací náklady než výstavba klasické MŠ, možnost rychlé demontáže objektu).
- **Zprovoznění nevyužitých objektů, místností podle podmínek jednotlivých městských částí** – nevýhodou tohoto řešení jsou většinou vysoké finanční investiční náklady na obnovu těchto objektů, které nebyly od doby zrušení jejich užívání nijak investičně podpořeny a bývají často na hraně životnosti.
- **Vybudování nových mateřských škol** – doporučujeme pouze ve velkých rozvojových lokalitách města. Zde upřednostňujeme jedno větší zařízení před více menšími, z důvodu ekonomičnosti provozu, navíc je třeba projekt koncipovat tak, aby mohlo být toto předškolní zařízení do budoucna částečně využito pro nejnižší ročníky základní školy (1.–3. roč.). Podmínkou vybudování tohoto zařízení investorem zakomponovat do smlouvy s investorem rozvojové lokality.

Opatření:

- II.2.1.1 Podporovat úsilí města a městských částí pružně a efektivně přizpůsobovat síť mateřských škol v dané oblasti, podporovat zvyšování kapacit, ve kterých se projeví potřeba nárůstu kapacit pro děti vstupující do předškolního vzdělávání.
- II.2.1.2 Podporovat alternativní způsoby zřizování nových kapacit – tzv. kontejnerové školky – dle potřeby a po projednání s městskými částmi.
- II.2.1.3 Budovat nové mateřské školy ve spolupráci s investorem – velké rozvojové lokality města.
- II.2.1.4 Pokračovat v elektronické podpoře zápisu do MŠ a využívat zkušeností z jednotlivých ročníků zápisu pro jeho soustavné zkvalitňování a zefektivňování.
- II.2.1.5 Monitorovat zřizování firemních, soukromých, případně církevních mateřských škol.

- II.2.1.6 Podporovat vytváření otevřených mateřských škol, které přispívají k pěstování občanské společnosti.
- II.2.1.7 Podporovat individualizované vzdělávání související s přípravou dětí na vstup do základní školy, logopedická péče.
- II.2.1.8 Posilovat polytechnickou výchovu v mateřských školách.
- II.2.1.9 Soustavně podporovat vytváření klidné a bezpečné atmosféry ve třídách a školách, která přispívá k rozvoji sociální gramotnosti a předchází vzniku sociálněpatologických jevů.

II.2.2 Základní vzdělávání

Do školního roku 2009/2010 klesal počet žáků navštěvujících základní školy a ustálil se na počtu cca 24 000 žáků plnících povinnou školní docházku. Od školního roku 2012/2013 se postupně počet žáků zvyšuje, což se projevuje především na 1. stupni ZŠ. Kapacita základních škol v městě Brně je dostatečná a je schopna i v budoucnu absorbovat zvýšené počty dětí přecházejících z mateřských do základních škol. Celková kapacita základních škol je 37 643 žáků.

Základní školy ve statutárním městě Brně vycházejí při své činnosti ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, z vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, z vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, a z vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Základní vzdělávání, kterým se dosahuje stupně základní vzdělání, se realizuje oborem vzdělání základní škola. V souladu se školským zákonem je pro realizaci základního vzdělávání vydán Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.

Základní vzdělávání je spojeno s povinností školní docházky. Plnění povinnosti školní docházky se řídí § 36 až § 43 školského zákona.

Základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělávání a na výchovu v rodině. Je jedinou etapou vzdělávání, kterou povinně absolvuje celá populace žáků ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních.

Základní vzdělávání na 1. stupni usnadňuje svým pojetím přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). Vzdělávání svým činnostním a praktickým charakterem a uplatněním odpovídajících metod motivuje žáky k dalšímu učení, vede je k učební aktivitě a k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů.

Základní vzdělávání na 2. stupni pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i Evropské unie. Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni je budováno na širokém rozvoji zájmů žáků, na vyšších učebních možnostech

žáků a na provázanosti vzdělávání a života školy se životem mimo školu. To umožňuje využít náročnější metody práce i nové zdroje a způsoby poznávání, zadávat komplexnější a dlouhodobější úkoly či projekty a přenášet na žáky větší odpovědnost ve vzdělávání i v organizaci života školy.

Základní vzdělávání vyžaduje na 1. i na 2. stupni podnětné a tvůrčí školní prostředí, které stimuluje nejschopnější žáky, povzbuzuje méně nadané, chrání i podporuje žáky nejslabší a zajišťuje, aby se každé dítě prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám optimálně vyvíjelo v souladu s vlastními předpoklady pro vzdělávání. K tomu se vytvářejí i odpovídající podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Přátelská a vstřícná atmosféra vybízí žáky ke studiu, práci i činnostem podle jejich zájmu a poskytuje jim prostor a čas k aktivnímu učení a k plnému rozvinutí jejich osobnosti.

Stabilní oblibu a zájem z řad rodičovské veřejnosti si získalo alternativní školství. Ve městě Brně působí asociace, která sdružuje 12 základních škol s třídami daltonského typu, jedna základní škola uplatňuje ve výuce waldorfskou pedagogiku a dvě pedagogiku montessori.

V městě Brně je celkem 66 základních škol, jejichž zřizovatelem je obec. Z tohoto počtu je 5 základních škol neúplných, pouze s 1. až 5. ročníkem. Ve všech základních školách je povinně ze zákona zřízena školská rada.

Některé základní školy a jejich zřizovatelé budou pro následující období řešit očekávaný opětovný nárůst počtu žáků, zejména v prvních třídách, který by ve většině případů měly základní školy zvládnout lépe než mateřské školy. V některých případech velkých sídlištních základních škol se totiž snížila pouze jejich průměrná velikost (naplněnost) tříd, ale snahou bylo neopouštět využívané prostory budovy škol, pouze upravit účel jejich využití.

Tabulka č. 6: Průměrná naplněnost tříd

Školní rok	Průměrná naplněnost tříd všech 66 ZŠ
2009/2010	20,89 žáků na třídu
2010/2011	20,97 žáků na třídu
2011/2012	21,55 žáků na třídu
2012/2013	22,05 žáků na třídu

V budoucnosti by při zápisu do 1. tříd základních škol mohla být využita zkušenost s elektronickou podporou zápisu do škol mateřských, která by eliminovala disproporci počtu dětí, které se dostaví k zápisu a s nimiž školy počítají pro nový školní rok, a počtem žáků, kteří v září skutečně zahájí povinnou školní docházku na dané škole. Tato nesrovnalost vzniká v souvislosti s podáním žádostí o přijetí k plnění povinné školní docházky na více základních škol a neukončeným správním řízením ve věci podání žádosti o odklad povinné školní docházky v době konání zápisů do 1. tříd.

Tabulka č. 7: Vývoj základních ukazatelů ZŠ v městě Brně v letech 2008–2013

Školní rok	Počet škol	Počet tříd	Počet žáků celkem	Počet žáků v 1. třídách	Počet žáků na 2. stupni
2008/2009	65	1 173	24 512	2 961	10 359
2009/2010	66	1 150	24 060	3 073	9 656
2010/2011	66	1 153	24 212	3 077	9 573
2011/2012	66	1 158	24 570	3 273	9 510
2012/2013	66	1 170	25 360	3 527	9 666

Zdroj: ÚIV (data jsou vztažena k 30.09. příslušného roku)

Podíl dětí s odloženým začátkem povinné školní docházky se dlouhodobě pohybuje nad průměrem ČR (průměr v ČR je cca 17 %). V roce 2012 bylo do 1. ročníku ZŠ přijato 24,3 % dětí starších sedmi let.

Podíl žáků odcházejících na víceletá gymnázia příslušných věkových ročníků je v Brně dlouhodobě nadprůměrný, představuje pravidelně každoroční odchod v průměru 531 žáků a v posledních letech se pohybuje okolo 20 % z celkového počtu absolventů ZŠ.

V následujících školních letech se předpokládá stagnace vývoje.

Tabulka č. 8: Počty odcházejících žáků ze ZŠ

Školní rok	Počet žáků odcházejících na 8letá gymnázia	Počet žáků odcházejících na 6letá gymnázia	Celkový počet žáků odcházejících ze ZŠ
2009/2010	300	237	2 892
2010/2011	287	252	2 738
2011/2012	252	265	2 579

Opatření:

- II.2.2.1 Podporovat různorodost vzdělávací nabídky základních škol s uplatňováním alternativních pedagogických směrů.
- II.2.2.2 Podporovat zvyšování kapacit základních škol v městských částech, ve kterých se projeví např. v souvislosti s výstavbou nových bytů potřeba nárůstu kapacit pro děti vstupující do základního vzdělávání.
- II.2.2.3 Zřídit či posílit autobusové linky (tzv. školní autobusy) v případech aktuální potřeby ve spolupráci s Dopravním podnikem města Brna.
- II.2.2.4 Eliminovat disproporce mezi počtem dětí při zápisu do ZŠ a počtem dětí nastupujících do 1. tříd základních škol k 1. 9.

II.2.3 Školní stravování – školské služby

Školním stravováním se rozumí poskytování stravovacích služeb dětem a žákům ve školních jídelnách při základních školách a mateřských školách. V těchto zařízeních školního stravování jsou též poskytovány stravovací služby studentům některých brněnských středních škol, žákům speciálních škol a rovněž žákům soukromých a církevních škol. Dále tyto subjekty nabízejí v rámci doplňkové činnosti možnost stravování i cizím strávníkům.

Pokrmy poskytované ve školních jídelnách jsou připravovány v návaznosti na spotřební koš potravin, který je dán vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování, tzn. dle zásad správné výživy. Plnění výživových norem je průběžně sledováno a vyhodnocováno. Ve školních jídelnách je v omezené míře zajišťována příprava diet (bezlepková, šetřící a diabetická) a přihlíží se i k různým druhům potravinových alergií, pokud to zdravotní stav dítěte vyžaduje. Tato služba je poskytována tam, kde jsou pro to vhodné podmínky jak personální, tak i v oblasti vybavenosti kuchyně.

Z celkového počtu škol a školských zařízení má 61 % vlastní školní jídelnu (kuchyni) a 39 % má pouze výdejnu stravy. Tam jsou pokrmy dováženy z okolních školních jídelen.

Za poslední roky se úroveň stravovacích služeb ve školách a školských zařízeních ve městě Brně velmi zlepšila. O této skutečnosti svědčí i fakt, že o stravování ve školních jídelnách má zájem nejen stále větší počet žáků základních škol, ale již zmíněných cizích strávníků (viz tabulky). Stravovanost 84 % žáků základních škol se řadí k nejvyšším v republice.

Tabulka č. 9: Počty strávníků v roce 2012

Typ jídelny	Počet ŠJ	Počet strávníků			
		strávníci děti/žáci/ studenti	školští pracovní- ci	cizí strávníci	celkem
MŠ – ŠJ s vlastní kuchyní	80	7 008	988	77	8 073
MŠ – s výdejnou stravou	60	3 341	330	-	3 671
MŠ ŠJ – samostatně stojící	1	130	20	32	182
ZŠ – ŠJ s vlastní kuchyní (z toho děti MŠ, které jsou součástí vlastní ZŠ)	35	12 057 (406)	1 664	1 587	15 308
ZŠ – s výdejnou stravou (z toho děti MŠ, které jsou součástí vlastní ZŠ)	21	4 497 (75)	514	59	5 070
ŠJ – samostatně stojící	12	5 355	619	1 550	7 524
ŠJ – samostatně stojící (z toho součástí jiných PS: - výdejna ZŠ - výdejna MŠ)	1	567 (270) (94)	47 (15) (12)	55	669
Celkem	210	32 955	4 182	3 360	40 497

celkový počet děti/žáků ZŠ a MŠ	celkový počet stravovaných děti/žáků ZŠ a MŠ	% stravovaných děti/žáků	celkový počet strávníků (vč. SŠ, VOŠ, dosp. + DC)	celková kapacita ŠJ	% vytížení kapacit ŠJ
36 484	31 419	86 %	40 497	51 386	79 %

celkový počet dětí v MŠ	celkový počet stravovaných dětí MŠ	% stravovaných dětí
11 054	11 054	100,0 %

celkový počet žáků ZŠ	celkový počet stravovaných žáků	% stravovaných žáků
25 457	21 275	84,0 %

celkový počet stravovaných studentů SŠ a VOŠ	celkový počet stravovaných dětí/žáků/studnetů	% stravovaných studentů
1 536	32 955	5 %

Údaje jsou zpracovány ze statistických výkazů k 30. 9. 2012 a 31. 10. 2012

Opatření:

II.2.3.1 Podporovat kvalitu školního stravování.

II.2.3.2 Podporovat rozvoj spolupráce školy a školní jídelny a působit i na rodiče a žáky v oblasti zdravé výživy.

III. ZÁKLADNÍ STRATEGIE ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ VE MĚSTĚ BRNĚ

Základní směry rozvoje brněnského školství formulované v materiálu „Obecní školství ve městě Brně a směry jeho vývoje do roku 2013“ budou i nadále páteří koncepce školství ve městě Brně v následujícím období. Cíle a záměry v rámci každého ze směrů jsou v tomto dokumentu korigovány v souladu s Dlouhodobým záměrem ČR a strategickými dokumenty města uvedenými v úvodní poznámce.

Stanovením osmi **základních směrů rozvoje městského školství** je udáván směr vývoje školství všech zřizovatelů a zároveň je proklamována úloha města v jednotlivých oblastech školství. I nadále bude město podporovat strategie rozvoje vzdělávací soustavy města Brna vycházející z následujících směrů:

1. Celoživotní učení pro všechny a jeho realizace (Program rozvoje škol a školských zařízení)
2. Zkvalitnění a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma)
3. Zjišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání
4. Zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání
5. Rozvoj poradenství ve školství
6. Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků
7. Zájmové vzdělávání
8. Školní stravování

V každé z následujících částí této kapitoly je popsán jeden strategický směr a jsou navrženy další záměry a kroky pro období 2014 až 2020. Uvedené strategické cíle jsou každoročně vyhodnocovány ve Výroční zprávě Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna – podrobnější informace k jejich průběžnému naplňování od roku 2008 je tedy možné najít v kapitole I.3 příslušné výroční zprávy.

III.1 Celoživotní učení pro všechny a jeho realizace

(Program rozvoje škol a školských zařízení)

Celoživotní učení představuje zásadní koncepční změnu v pojetí vzdělávání, jeho organizačního principu, kdy všechny možnosti učení – ať už tradiční vzdělávání v institucích v rámci vzdělávacího systému, či mimo ně – jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláním. Formální vzdělávací systém vytváří pro toto pojetí celoživotního učení nezbytné základy. Město Brno má v této oblasti ve své kompetenci předškolní a základní vzdělávání, zájmové vzdělávání a školské služby.

Město Brno každoročně vyhlašuje programy určené na podporu rozvoje škol a školských zařízení, programy se zaměřením na oblast primární prevence sociálněpatologických jevů, podporu zdravého životního stylu na školách, rozvoj jazykového vzdělávání a plavání. Výsadní postavení mezi těmito programy má program na podporu jazykového vzdělávání dětí a žáků s názvem „Výuka angličtiny na vybraných školách ve městě Brně“, na který je

každoročně vyčleňováno z rozpočtu města minimálně 2 200 tis. Kč. Program svým obsahem doplňuje aktivity evropského Programu celoživotního učení (LLP) a jeho příslušné podprogramy (zejm. Comenius).

Opatření:

- III.1.1 Motivovat školy k využívání rozvojových programů vyhlášených městem, krajem i MŠMT zaměřených na oblast rozvoj jazykového vzdělávání, podporu zdravého životního stylu na školách a primární prevence sociálněpatologických jevů.
- III.1.2 Podporovat zapojování škol do evropského Programu celoživotního učení se zaměřením na podprogramy Comenius a e-Twinning.
- III.1.4 Využívat projektů mezinárodní spolupráce partnerských měst v rámci programu Comenius Regio na podporu přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe při řešení dílčích problémů škol ve městě Brně.
- III.1.5 Pokračovat v elektronické podpoře zápisu do MŠ a využívat zkušeností z jednotlivých ročníků zápisu pro jeho soustavné zkvalitňování a zefektivňování.
- III.1.6 Podporovat různorodost vzdělávací nabídky mateřských a základních škol s uplatňováním alternativních pedagogických směrů.
- III.1.7 Podporovat vytváření otevřených mateřských a základních škol, které přispívají k pěstování občanské společnosti.
- III.1.8 Podporovat individualizované vzdělávání dětí předškolního věku související s přípravou na vstup do ZŠ, logopedická péče.
- III.1.9 Posilovat polytechnickou výchovu a vzdělávání v mateřských a základních školách.
- III.1.10 Soustavně podporovat vytváření klidné a bezpečné atmosféry ve třídách a školách, která přispívá k rozvoji sociální gramotnosti a předchází vzniku sociálněpatologických jevů.
- III.1.11 Podporovat úsilí města a městských částí pružně a efektivně přizpůsobovat síť mateřských a základních škol v dané oblasti, budovat nové mateřské školy ve spolupráci s investory velkých rozvojových lokalit města nebo alternativními formami, např. tzv. „kontejnerové školky“, dle potřeby a po projednání s městskými částmi.
- III.1.12 Monitorovat zřizování firemních, soukromých, případně církevních mateřských škol.
- III.1.13 Zřídit či posílit autobusové linky (tzv. školní autobusy) v případech aktuální potřeby ve spolupráci s Dopravním podnikem města Brna.
- III.1.14 Eliminovat disproporce mezi počtem dětí při zápisu do ZŠ a počtem dětí nastupujících do 1. tříd základních škol k 1. 9.
- III.1.15 Pokračovat v nastaveném systému komunikace se sociálními partnery a rozšiřovat jej.

III.2 Zkvalitnění a modernizace vzdělávání

Hlavní cíle kurikulární reformy jsou rámcově dány Dlouhodobým záměrem ČR v oblasti vzdělávání.

K plnění vytyčených úkolů v této oblasti využívají školy na území města především projektů spolufinancovaných z Evropského sociálního fondu v rámci globálních grantů Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK).

Od roku 2010 navíc využívají základní školy možností financovat zkvalitnění svých vzdělávacích služeb v rámci nově vytvořené oblasti podpory 1.4 v OPVK, ve kterém mohou základní školy získat finanční prostředky pomocí šablon umožňujících snadnější čerpání finančních prostředků z ESF. Stěžejními oblastmi, na které se šablony škol nejvíce zaměřují, jsou podpora výuky cizích jazyků, zavádění informačních technologií do výuky včetně zlepšení materiálního vybavení škol a také efektivní začleňování průřezových témat do výuky podle ŠVP v oblasti environmentální výchovy a multikulturní výchovy. Podrobnější analýza viz kapitola Financování. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se v dosud vyhlášených programech soustředilo především na zlepšování úrovně vzdělávání na základních, středních a vysokých školách. Do budoucna chce z OPVK podpořit i MŠ, a to v návaznosti na rámcový vzdělávací program, konkrétně v oblasti polytechnického vzdělávání.

Opatření:

- III.2.1 Motivovat školy k čerpání finančních prostředků z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, případně dalších.
- III.2.2 Monitorovat a vyhodnocovat výsledky a výstupy projektů škol.
- III.2.3 Motivovat školy k využívání datového úložiště JMK pro sdílení vytvořených digitálních učebních materiálů.

III.2.1 Rámcové a školní vzdělávací programy

Současný stav realizace rámcových vzdělávacích programů pro všechny úrovně vzdělávání a druhy škol je popsán v Dlouhodobém záměru ČR 2011. Stejně tak jsou zde popsány další záměry a chystaná opatření iniciovaná MŠMT z centrální úrovně.

Na městské úrovni jde především o metodickou pomoc jednotlivým školám zajišťovanou zejména Odborem školství, mládeže a tělovýchovy MMB a Oddělením implementace evropských fondů MMB. Základem této pomoci je další vzdělávání pedagogických pracovníků a vzdělávání vedoucích pracovníků škol v oblasti tvorby a inovací ŠVP.

Opatření

- III. 2.1.1 Monitorovat možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

III.2.2 Specifická podpora kurikulární reformy městem

A) Podpora výuky cizích jazyků

Potřeba kvalitní znalosti cizích jazyků je v současné době základem pro zvýšení šancí na dobré uplatnění každého jednotlivce na trhu práce, především v oblastech se zahraničním kapitálem, a vytvoření dobrých východisek ke zvýšení kvality jazykového vzdělávání na školách.

Od roku 2006 probíhá v deseti mateřských školách a v deseti základních školách (v 1. a 2. třídě) projekt „Výuka angličtiny na vybraných školách ve městě Brně“. Projekt výrazně podporuje rozvoj osobnosti dětí a žáků ve vzdělávací oblasti jazyk a jazyková komunikace (anglický jazyk) a rovněž pozitivně zasahuje do života a rozvoje škol. Rodiče a zákonní zástupci dětí a žáků byli s výukou angličtiny nad běžný a povinný rámec spokojeni a školy s takovou nabídkou vyhledávají, což se potvrdilo na Veletrhu základních škol.

Projekt "Výuka angličtiny na vybraných školách ve městě Brně" respektuje věkové zvláštnosti dětí a žáků a zákonné normy vztahující se ke vzdělávání. Dle analýzy ČŠI prostředky města, vložené do projektu, jsou školami efektivně využity a projekt výuky angličtiny plní svůj účel.

Opatření:

III.2.2.1 Poskytovat metodickou podporu školám pro získávání finančních prostředků z fondů EU na:

- začleňování a využívání rodilých mluvčích jako lektorů při výuce cizích jazyků na školách,
- mezinárodní komunikaci a spolupráci se zahraničními školami včetně krátkodobých výměnných pobytů žáků,
- rozvoj vzájemných vztahů škol se školami ve státech EU s důrazem na partnerská města.

III.2.2.2 Pokračovat v dotačních programech na zkvalitnění výuky cizích jazyků dětí MŠ a žáků ZŠ a na podporu výjezdů žáků do zahraničí;

III.2.2.3 Motivovat školy k využívání nabídky DVPP zaměřené na moderní metody výuky cizích jazyků.

B) Zvyšování informační gramotnosti

Specifickým problémem oblasti ICT je rychlé zastarávání „učebních pomůcek“ a vysoké finanční nároky na jejich obnovu. Vybavenost škol ICT a úroveň jejich využívání však stále vykazuje značné rezervy. Podpora města v oblasti informační gramotnosti bude proto zaměřena především na získávání finančních prostředků a na vzdělávání pedagogů. Město chce také motivovat školy s ohledem na jejich modernizaci a vybavení a s akcentem na význam celoživotního učení k pořádání počítačových kurzů pro veřejnost.

Důležitým prvkem v komunikaci se školami i zvyšování jejich informační gramotnosti je měsíčník Školní zpravodaj vydávaný OŠMT MMB v elektronické i tištěné podobě, nová podoba krajského školského portálu www.jmskoly.cz, spravovaného Střediskem služeb školám a Zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno.

Opatření:

III.2.2.4 Podporovat účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti informačních technologií.

III.2.2.5 Zvýšit efektivitu využití informačních technologií ve školách, a to i v rámci nabídky kurzů pro veřejnost.

C) Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)

Město Brno v rámci své příspěvkové organizace Zoologická zahrada Brno, p. o., zřídilo stanici zájmových činností se zaměřením na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu, která patří do kompetence Odboru životního prostředí MMB.

V souvislosti se zřízením této stanice je trvalým cílem města v oblasti environmentálního vzdělávání systematicky prohlubovat úroveň EVVO ve školách. Prostředkem k dosažení tohoto záměru bude realizace školních ekologických projektů, zabezpečování environmentálního informačního servisu pro školy, pořádání iniciačních seminářů apod. Stanice se bude podílet na tvorbě výukových a metodických materiálů včetně regionálních učebnic, realizovat systém vzdělávání pracovníků ve školství i studentů učitelských oborů vysokých škol, podporovat mimoškolní volnočasové aktivity EVVO apod.

Opatření:

III.2.2.6 Podporovat naplňování EVVO ve městě Brně ve spolupráci s Odborem životního prostředí MMB.

III.2.2.7 Podporovat činnost stanice zájmových činností při Zoo Brno.

III.2.2.8 Podporovat zřizování funkce školního koordinátora EVVO a jeho specializační vzdělávání.

D) Koncepce začlenění programu ZDRAVÍ 21 do vzdělávací činnosti

Město Brno je zařazeno mezi „Zdravá města“ České republiky. Nastavení celoměstské sítě škol podporující zdraví koresponduje s aktivitami Zdraví pro všechny v 21. století. Bylo vynaloženo mnoho sil k vytvoření organizačních vazeb se strategickými partnery programu „Podpory zdraví ve škole“. Vstup škol do sítě škol podporujících zdraví byl podmíněn určitým procesem přípravy, zpracováním projektu podpory zdraví, který v nynější fázi kurikulární reformy doplňuje školní vzdělávací program. Právě tento proces výchovy ke zdraví chceme podpořit a současně chceme rozšířit síť škol podporujících zdraví v Brně.

Vzhledem k rostoucí nadváze a obezitě dětí nabývá do budoucna na významu součinnost školy a školní jídelny jako jednoho ze základních pilířů při budování stravovacích návyků nastupující generace. V této souvislosti MŠMT ČR vyhlásilo v březnu roku 2013 pokusné ověřování účinnosti programu zaměřeného na změny v pohybovém a výživovém režimu žáků základních škol (Pohyb a výživa).

Dlouhodobým cílem je zlepšení pohybového a výživového chování žáků ve škole i mimo školu, které se projeví zvýšením tělesné zdatnosti a zlepšením celkového zdraví žáků. Součástí pokusného ověřování je vytvoření a ověření edukačního programu pro 1. stupeň ZŠ, ve kterém budou obsaženy změny v oblasti pohybových aktivit a výživy, a to na třech úrovních: ve výuce příslušných předmětů, v pohybovém a výživovém režimu školy a v následném pohybovém a výživovém chování žáků mimo školu. Edukační program je základem pro realizaci všech ostatních aktivit v rámci pokusného ověřování. Očekávaným výstupem je úprava koncepce tělesné výchovy, výuky o výživě a celkového pohybového a výživového režimu školy tak, aby byla přínosná a atraktivní pro současnou generaci žáků.

Součástí pokusného ověřování bude příprava vedoucích a pedagogických pracovníků (ředitelé, zástupci ředitelů pro 1. stupeň ZŠ a vedoucí školních jídelen) pilotních škol na realizaci edukačního programu.

Základní cíle pokusného ověřování:

- vytvořit, vydat a ověřit edukační program pro 1. stupeň ZŠ, ve kterém budou obsaženy změny v oblasti pohybových aktivit a výživy, a to na třech úrovních:
 - ve výuce příslušných předmětů,
 - v pohybovém a výživovém režimu školy,
 - v následném pohybovém a výživovém chování žáků mimo školu;
- ověřit organizaci úpravy koncepce tělesné výchovy, výuky o výživě a celkového pohybového a výživového režimu školy a změny ve výuce;
- ověřit možnosti zapojení vedoucích pracovníků škol (ředitelů, zástupců ředitelů pro 1. stupeň ZŠ a vedoucích školních jídelen) a pedagogických pracovníků škol (učitelů, asistentů pedagoga, vychovatelů) při zavádění změn v oblasti pohybových aktivit a výživy;
- získat vyhodnotitelná data o průběhu zavádění změn v oblasti pohybových aktivit a výživy;
- připravit kvalitní podklady pro rozhodování o tom, zda a v jaké podobě začlenit úpravu koncepce tělesné výchovy, výuky o výživě a celkového pohybového a výživového režimu školy do systému vzdělávání ČR prostřednictvím RVP ZV.

Opatření:

- III.2.2.9 Nadále spolupracovat s Odborem zdraví MMB a kanceláří Brno – Zdravé město s cílem šíření podpory zdraví ve školách a školských zařízeních a rozšíření celoměstské sítě Škol podporujících zdraví.
- III.2.2.10 Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků k podpoře zdraví a výchově ke zdravému životnímu stylu.

III.3 Zjišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání

III.3.1 Zjišťování výsledků vzdělávání žáků v 5. a 9. ročnících ZŠ

Projekty zjišťování výsledků vzdělávání žáků v 5. a 9. ročnících základních škol byly realizovány již od roku 2005, na jejich organizaci se podílel CERMAT. Účast škol byla dobrovolná, testovaly se dovednosti v českém jazyce a matematice a studijní předpoklady. Více informací viz www.ceremat.cz.

Koncept zjišťování a monitorování výsledků vzdělávání v základním vzdělávání připravovaný MŠMT a ČŠI navazuje na výše uvedené projekty a měl by vést k zavedení pravidelného zjišťování výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků ZŠ.

Opatření:

- III.3.1.1 Podporovat zavedení pravidelného zjišťování výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků ZŠ.
- III.3.1.2 Podporovat využití zjištěných výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků ZŠ v rámci přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.

III.3.2 Evaluace na úrovni školy (autoevaluace a externí evaluace)

Vlastní hodnocení (autoevaluace) školy je předpokladem zkvalitňování práce škol a jejich výsledků. Vlastní hodnocení školy je podkladem pro zpracování části výroční zprávy školy. Externí evaluace škol bude i nadále realizována zejména na základě vstupů inspektorů České školní inspekce do škol.

Opatření:

III.3.2.1 Podporovat využití externí evaluace a autoevaluace k dalšímu růstu školy.

III. 3.2.2 Metodicky vést školy při zpracování výročních zpráv.

III.3.3 Evaluace vzdělávacího systému – Mezinárodní výzkum OECD PISA 2012

III.3.3.1 Program pro mezinárodní hodnocení žáků – Mezinárodní výzkum OECD PISA 2012

Cíle tohoto mezinárodního „Programu pro mezinárodní hodnocení žáků“ spočívají v opakovaném zjišťování výsledků patnáctiletých žáků různých zemí v oblasti čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti. Hlavním záměrem je poskytnout tvůrcům školské politiky v jednotlivých zemích informace o úspěšnosti a efektivitě jejich vzdělávacích systémů.

Na rozdíl od dříve realizovaných výzkumů, které byly zaměřeny především na zjišťování „školních vědomostí a dovedností“, klade výzkum PISA větší důraz na dovednosti, které mají velký význam pro uplatnění mladých lidí v jejich dalším životě, ať již při dalším studiu, nebo při vstupu na pracovní trh. V rámci PISA jsou testováni žáci určitého věku, nikoli žáci v určitém ročníku, jak tomu bylo ve dříve realizovaných mezinárodních výzkumech (např. výzkum TIMSS). Věk testovaných žáků je 15 let, neboť zhruba v tomto věku končí ve většině zemí OECD povinná školní docházka. Výzkum je koncipován tak, aby kromě mezinárodního porovnání výsledků patnáctiletých žáků umožnil také porovnávání rozdílů mezi výsledky jednotlivých škol, typů škol, regionů nebo jinak definovaných skupin žáků. Díky opakovanému sběru dat je možné mapovat nejen aktuální situaci v jednotlivých zemích, ale i její vývoj v čase.

Opatření:

III.3.3.1.1 Podporovat využití výsledků OECD PISA v praxi škol.

III.4 Zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání

Zajištění rovného přístupu ke vzdělávání bez ohledu na druh znevýhodnění (např. zdravotní, ekonomické, sociální, etnické, podle pohlaví) je jedním z důležitých projevů sociální soudržnosti společnosti. Součástí je i prevence sociálněpatologických jevů ve školách.

III.4.1 Současné možnosti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen žáků) zasahuje výrazně změny. Zásadní změnou je snaha vytvářet inkluzivní prostředí ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Inkluzivní vzdělávání je založeno na organizaci vzdělávání v běžné škole, která umožňuje vzdělávání všech žáků v souladu s jejich vzdělávacími předpoklady a potřebami, naplňuje koncept rovných příležitostí a nabízí adekvátní podporu v rámci vyučování všem žákům bez ohledu na jejich individuální rozdíly s cílem maximálně rozvinout jejich vzdělávací potenciál.

Inkluzivní trend je postupně školami a školskými poradenskými zařízeními akceptován, příprava na inkluzi postupuje pozvolně podle možností jednotlivých škol v návaznosti na vytvoření personálních a materiálních podmínek souvisejících zejména s dostatkem finančních prostředků. Charakter inkluzivního vzdělávání ovlivňuje nejen vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale dotýká se všech účastníků vzdělávání.

Inkluze tedy má pozitivní účinky i na běžné děti, protože se učí vzájemně si pomáhat, být empatičtí, brát ohled na druhé atd., což je prospěšné pro celou společnost.

V uplynulém období byla přijata řada opatření na podporu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. K nejvýraznějším patřilo zajištění podpůrných služeb asistenta pedagoga v případě individuální i skupinové integrace žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Bylo podporováno vytváření školských poradenských pracovišť přímo ve školách. V materiální oblasti byly podporovány bezbariérové přístupy do škol a kompenzační pomůcky.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá ve dvou základních směrech, které kladou důraz na zajištění individuálních vzdělávacích potřeb všem žákům:

- směr reprezentující individuální nebo skupinovou integraci žáků v běžných mateřských a základních školách; má převládající charakter
- směr reprezentující vzdělávání ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením, zejména pro žáky s těžkým mentálním a kombinovaným postižením (školy zřizované krajem).

III.4.2 Integrace

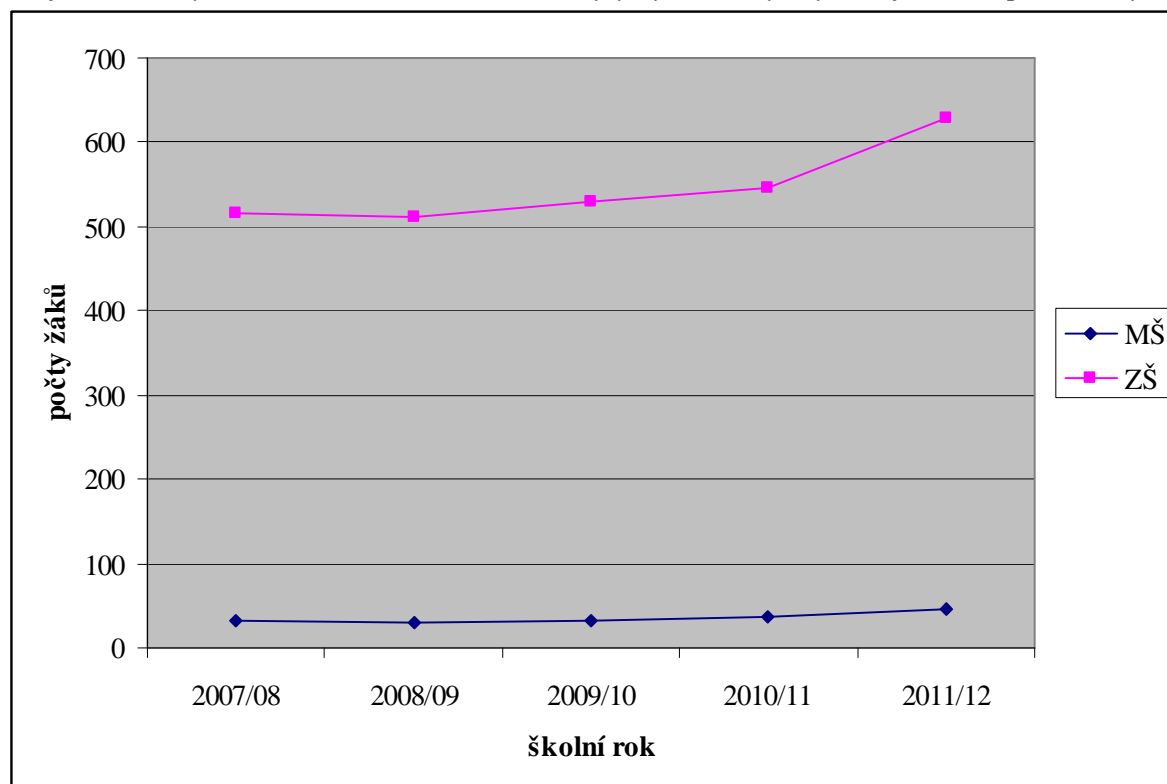
V běžných školách probíhá integrace jednak individuální formou zařazení jednotlivých žáků se zdravotním postižením do tříd, kde jsou vzdělávání zpravidla na základě vypracovaných individuálních vzdělávacích plánů, jednak formou skupinové integrace, to znamená vzdělávání v samostatně zřízených třídách určených pro žáky se zdravotním postižením, v nichž se obsah a formy vzdělávání blíží způsobu vzdělávání ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením (dále jen speciálních školách).

Individuální integrace má stále zvyšující se trend, zájem o tuto formu vzdělávání se rozšiřuje. Počet žáků vzdělávaných formou individuální integrace se vcelku zvyšuje. Naopak počty tříd pro žáky ve skupinové integraci v ZŠ se mírně snižují. Opačná tendence se projevuje v MŠ, mírně vzrůstá počet logopedických tříd.

Tabulka č. 10: Individuální integrace žáků v městě Brně vyžadující zvýšené náklady v MŠ a ZŠ hlavního vzdělávacího proudu v letech 2007–2012

Druh postižení	Školní rok									
	2007/08		2008/09		2009/10		2010/11		2011/12	
	MŠ	ZŠ	MŠ	ZŠ	MŠ	ZŠ	MŠ	ZŠ	MŠ	ZŠ
mentální postižení	4	17	4	14	3	13	3	23	5	26
sluchové postižení	2	8	1	7	0	8	0	5	1	7
zrakové postižení	1	8	0	11	0	11	0	8	1	8
vady řeči	9	4	9	3	9	9	13	6	14	6
tělesné postižení	6	30	5	23	6	24	3	22	7	28
vývojové poruchy učení	0	402	0	400	0	381	0	377	0	402
vývojové poruchy chování	0	23	0	25	0	43	0	57	0	87
vývojová porucha	1	0	3	0	6	0	4	0	8	0
souběžné postižení více vadami	3	4	2	3	1	6	1	9	0	7
autismus	6	19	6	26	7	34	13	38	8	57
Celkem	32	515	30	512	32	529	37	545	47	628

Graf č. 1: Počty dětí a žáků celkem, na které byly vynaloženy zvýšené finanční prostředky

Zdroj – zahajovací výkazy ÚIV ke 30.09. příslušného školního roku

Tabulka č. 11: Počet škol, které mají speciální třídy

Školní rok	MŠ	ZŠ
2007/2008	14	9
2008/2009	14	8
2009/2010	14	8
2010/2011	15	8
2011/2012	15	9
2012/2013	15	9

Opatření:

- III.4.2.1 Podporovat integraci všech zdravotně postižených dětí a žáků zejména v těch případech, kdy jsou zajištěny kvalifikační předpoklady a odborná připravenost učitelů – speciálních pedagogů, kteří vzdělávají děti a žáky v běžných školách.
- III.4.2.2 Sledovat oblast materiálních podmínek (vybavení speciálními upravenými pomůckami).
- III.4.2.3 Monitorovat potřebu zabezpečení služby žákům pomocí pedagogické asistence, především v začátcích jejich povinné školní docházky. (Jednou z podpůrných služeb při individuální integraci žáků je zajištění služeb asistenta pedagoga).

III.4.3 Prevence sociálněpatologických jevů

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže představuje činnost a aktivity v rámci školního i mimoškolního prostředí. Obsahem je specifická a nspecifická primární prevence. Specifická primární prevence ve školách a školských zařízeních probíhá v rámci dvou základních typů programů. Programu na podporu aktivit v oblasti rizikového chování a Minimálních preventivních programů jednotlivých škol. Třetím typem programů jsou dlouhodobé projekty s celorepublikovou působností a projekty realizované v rámci OPVK. Specifické programy podpory zdraví jsou vnímány jako jeden z prostředků primární prevence rizik ohrožujících zdraví a rizik sociálněpatologických jevů u dětí a mládeže.

Nspecifická primární prevence se promítá v programech podporujících talentovanou mládež, tělovýchovu a sport včetně programů podpory volnočasových aktivit. Hlavním pilířem fungování primární prevence bude zabezpečení školské linie primární prevence v oblasti koordinační, koncepční, metodické a dotační politiky.

Opatření:

- III.4.3.1 Podporovat programy cílené na pozitivní sociální klima ve školách a školských zařízeních a monitorovat jejich využívání školami.
- III.4.3.2 Podporovat spolupráci škol s Koordinačním centrem prevence MMB.
- III.4.3.3 Podporovat užší propojení škol a Orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.

III.4.4 Děti a žáci se sociálním znevýhodněním

V zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, je deklarován rovný přístup dětí, žáků a studentů ke vzdělávání.

Dlouhodobé zkušenosti ukazují, že nejlepších výsledků při naplňování cílů inkluzivního vzdělávání – dosažení plné účasti všech vzdělávaných – lze dosáhnout, pokud je dětem před nástupem povinné školní docházky poskytována včasná péče. Průběžné rozvíjení Koncepce včasné péče je cílené zvláště na zlepšení podmínek předškolní přípravy dětí ohrožených sociálním vyloučením od 3 let do zahájení povinné školní docházky. V jejím rámci je zvýšená pozornost věnována předškolní přípravě romských dětí. Je zaměřena zejména na vytvoření podmínek pro kvalitní předškolní přípravu, a to směrem k vyrovnávání jejich případného znevýhodnění ještě před zahájením povinné školní docházky (získávají kromě jiného návyky hygienické, sociokulturní). Opatření směřují též ke zvýšení počtu romských dětí a žáků v hlavním vzdělávacím proudu a k podpoře jejich školní úspěšnosti na všech úrovních vzdělávání – nejideálnější je návštěva mateřských škol, ovšem ta není ze strany dětí se sociálním znevýhodněním dostačující.

Další formou včasné péče jsou přípravné třídy základní školy pro děti sociálně znevýhodněné v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, s předpokladem, že zařazení do přípravné třídy základní školy vyrovná vývoj těchto dětí. Přípravné třídy zřizují na základě § 47 školského zákona obce, svazek obcí nebo kraj.. Obsah vzdělávání v přípravné třídě je součástí školního vzdělávacího programu a řídí se Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Při vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním v přípravných třídách základní školy jsou užívány odpovídající metody a formy práce, tj. takové, které odpovídají věku, potřebám, zkušenostem a zájmům žáků, a vzdělávání je maximálně přizpůsobeno vývojovým, fyziologickým, kognitivním, sociálním i emocionálním potřebám dětí. V případě vzdělávání dětí v přípravných třídách základní školy je třeba vytvářet sociální klima a psychohygienické podmínky srovnatelné s těmi, jaké jsou zajišťovány v mateřských školách. Zároveň je zapotřebí brát v úvahu, že přípravné třídy základní školy jsou součástí školního prostředí, a že tedy mají od mateřských škol zpravidla odlišné organizační, prostorové a materiální podmínky.

Pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním jsou realizovány následující programy:

- podpůrný program **Rozvojový program MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“**, který je vyhlášen vždy na kalendářní rok. Současně pracuje v Brně 39 asistentů pedagoga pro děti se sociálním znevýhodněním;
- podpůrný program Rozvojový program MŠMT „Na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí a žáků se sociálním znevýhodněním“. V současné době realizuje program 6 škol (4 ZŠ + 2 MŠ).

Opatření:

III.4.4.1 Ve spolupráci s městskými částmi a školami zajišťovat efektivní a spravedlivý vzdělávací systém.

III.4.4.2 V rámci Dotačního programu na činnost národnostních menšin v městě Brně podporovat projekty zejména v oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže se sociálním znevýhodněním, zajistit jejich zodpovědné zapojení s tím, že se i touto aktivitou připraví do občanského života.

III.4.4.3 Realizovat s maximální efektivitou vyhlášené rozvojové programy MŠMT ČR, které podporují vzdělávání dětí a žáků se sociálním znevýhodněním.

III.4.4.4 Nadále realizovat z úrovně města projekt „Podpora pedagogů na školách v sociálně znevýhodněných lokalitách“.

III.4.5 Péče o mimořádně nadané žáky

V oblasti péče o nadané žáky ve školských poradenských zařízeních vychází město Brno z materiálu MŠMT „Koncepte péče o nadané žáky ve školských poradenských zařízeních“, na který navázal další materiál z roku 2009. Jednalo se o „Koncepti péče o mimořádně nadané děti a žáky pro období let 2009–2013“, která byla zaměřená na rozšíření stávajícího systému identifikace nadaných.

V uplynulém období se postupně vytvářel systém péče ve školských poradenských zařízeních pro mimořádně nadané žáky s podporou integračního vzdělávacího modelu pro mimořádně nadané žáky ve školách. Jeho obsahem byl proces identifikace mimořádně nadaných, jejich podpora při vzdělávání a poskytnutí poradenské péče. Zástupci pedagogicko-psychologických poraden v Brně průběžně spolupracují s divizí Institutu pedagogicko-psychologických poraden Národního ústavu pro vzdělávání (IPPP NÚV) v jednotlivých oblastech na koncepčním řešení péče o nadané žáky. Jsou budovány mechanismy v oblasti procesu identifikace nadaných. Nadaní žáci jsou integrováni do běžných typů škol, tak aby jim bylo umožněno procházet vzdělávací soustavou s ohledem na jejich specifika. Pokud to úprava jejich vzdělávání vyžaduje, je jim vypracován individuální vzdělávací plán.

Zákon upravuje možnosti jak vzdělávat nadané žáky: mimořádně nadaným žákům se např. umožňuje dosáhnout požadovaného vzdělání v kratší než standardní době, např. vynecháním ročníku, jestliže prokážou požadované vědomosti za ročník, který nebudou absolvovat. Součástí žádosti žáka, který plní povinnou školní docházku, je vyjádření školského poradenského zařízení a registrujícího praktického lékaře. Pokud je žákovi umožněno vynechat některý ročník základní školy, ukončí dříve základní vzdělávání, ale příslušnou část povinné školní docházky plní dále ve střední škole.

Školní poradenští pracovníci ve školách zajišťují pro tuto oblast péče zejména identifikaci mimořádně nadaných žáků, vytvářejí metodickou podporu úprav ve výuce těchto žáků a poskytují metodickou podporu učitelům i v oblasti práce s učebními strategiemi a vyučovacími styly, zajišťují psychologickou péči a poradenské služby pro žáky a jejich rodiče. V případě absence školních poradenských pracovníků i nadále poradenské služby zajišťuje výchovný poradce, učitel-metodik a pedagogicko-psychologická poradna, případně speciálně pedagogické centrum.

Vyučovací programy pro mimořádně nadané žáky by měly být vytvářeny na základě principů diferenciacce a individualizace. Výuka pro mimořádně nadané žáky musí být pestrá a podnětná, musí umožnit žákům hledat a objevovat nové informace a souvislosti, formou řešení problémových úloh umožnit velkou aktivitu, samostatnost a činorodost žáků.

Opatření:

III.4.5.1 Systematicky podporovat vzdělávání mimořádně nadaných žáků.

III.4.5.2. Podporovat školy hlavního vzdělávacího proudu v zajištění individualizace výuky při vzdělávání mimořádně nadaných žáků a podporovat pořízení učebních pomůcek.

III.4.5.3 Spolupracovat s PdF MU, ostatními vysokými školami a Akademií věd ČR.

III.4.6 Péče o talentované žáky

Zákon č. 561/2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), § 17 stanovuje pro školy a školská zařízení povinnost pečovat o rozvoj nadání dětí a žáků, a to např. rozšířenou výukou některých předmětů. Také se umožňuje odlišná úprava organizace vzdělávání ve třídách se sportovním zaměřením nebo žákům pro sportovní přípravu.

Opatření:

III.4.6.1 Monitorovat a vyhodnocovat výsledky a výstupy jednotlivých aktivit škol a školských zařízení v této oblasti.

III.4.6.2 Oceňovat na úrovni města talentované žáky – vítěze předmětových olympiád.

III. 4.6.3 Poskytovat rodičovské veřejnosti dostatek informací prostřednictvím Katalogu škol a profilace jednotlivých subjektů.

III.4.7 Vzdělávání cizinců

Školský zákon stanovuje podmínky, za nichž je poskytováno vzdělávání a školské služby osobám, které nejsou občany České republiky. Stanovení podmínek vzdělávání cizinců vychází z principu, že hlavní vzdělávací nabídka je poskytována všem cizincům za stejných podmínek jako občanům České republiky.

Za žáky cizince označujeme žáky, jejichž rodiče mají jiné občanství než české a od nichž přejímají status cizince podle druhu jejich pobytu, jenž se promítá i do oblasti jejich vzdělávání.

Stejně podmínky v praxi znamenají především zásadu bezplatnosti tohoto vzdělávání ve veřejných školách, stejné podmínky pro přijetí, průběh a ukončování vzdělávání. K přijetí do základní školy nemusejí předkládat oprávnění pobytu na našem území. Stejně podmínky však také předpokládají schopnost cizinců vzdělávat se v českém jazyce, případně v jiném jazyce, který je v dané škole jazykem vyučovacím. Z ustanovení tedy nevyplývá právo cizinců vzdělávat se na našem území ve svém mateřském jazyce.

Žáci cizinci kromě vzdělávání mají i právo na školní stravování a zájmové vzdělávání poskytované ve školském zařízení. Základní školu mohou navštěvovat nejdéle do konce školního roku, v němž dosáhnou sedmnáctého roku věku.

S odkazem na směrnici Evropské unie č. 77/486/EEC týkající se vzdělávání dětí migrujících pracovníků byla ustanovena Odborem školství Krajského úřadu Jihomoravského kraje v součinnosti s OŠMT MMB pro cizince v době plnění jejich povinné školní docházky Základní škola a Mateřská škola Brno, Staňkova 14, jako škola zajišťující bezplatnou přípravu výuky českého jazyka, čímž je umožněno těmto dětem začlenit se do procesu vzdělávání. Tato zákonem stanovená povinnost je hrazena ze státního rozpočtu. V roce 2012 škola například získala z rozvojového programu MŠMT Bezplatná výuka přizpůsobená potřebám žáků cizinců ze třetích zemí finanční prostředky ve výši 515 481 Kč.

Integrací cizinců se zabývá i ZŠ a MŠ Brno, Jana Brozkvy 3, která má ve svém školním vzdělávacím programu v učebním plánu zařazen nepovinný předmět Český jazyk pro cizince. Cílem tohoto předmětu je umožnit těmto žákům naučit se základní komunikaci v českém jazyce v takové kvalitě, aby je bylo možné co nejdříve zařadit do běžných tříd podle jejich skutečného věku a odstranit tak jazykovou bariéru a předejít projevům netolerance a xenofobie ze strany jejich českých spolužáků. U těchto žáků je třeba brát v úvahu, že nejde pouze o problém lingvistický, ale také psychologický a společenský. I tato škola obdržela finanční prostředky z rozvojového programu MŠMT.

V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na trhu práce v České republice dochází v posledních třech letech ke stagnaci celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území města Brna. Zatímco před pěti lety zaznamenávalo město Brno ještě poměrně vysoké meziroční přírůstky zejména ekonomicky motivované migrace, od roku 2009 se růst nově příchozích cizinců výrazně omezil a poprvé byl ve více než desetiletém období v celkovém počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice zaznamenán meziroční pokles. Tento trend přetrvával i v roce 2013 a je předpokládán i pro následující období, přičemž je nepatrný rozdíl mezi počtem osob s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů a počtem osob s pobyty trvalými.

Ačkoliv dochází ke stagnaci v oblasti nově příchozích cizinců, otázka integrace cizinců již na území pobývajících stále nabývá na důležitosti. Právě důsledky ekonomické krize a s tím související opatření, která mají dopad na celou společnost, ukazují, že je nadále nutné prohlubovat aktivní integrační politiku, tak aby nedocházelo k sociálnímu napětí a aby sami cizinci byli schopni reagovat adekvátně na změny ve společnosti.

Opatření:

- III.4.7.1 Vytvářet podmínky související s relativním i absolutním nárůstem počtu dětí a mladistvých, který je zaznamenáván na všech stupních školské soustavy – kapacita základních škol je v tomto ohledu vyhovující a pokrývá nároky na umístění žáků cizinců.
- III.4.7.2 S Krajským úřadem Jihomoravského kraje spolupracovat na kvalitně nastaveném celorepublikovém systému, který bude i nadále schopen reagovat na integraci dětí z odlišného sociokulturního referenčního rámce.
- III.4.7.3 Metodicky a koordinačně podporovat tvorbu výukových materiálů pro cizince, podporovat vzájemnou výměnu zkušeností mezi pedagogy základních škol a podporovat spolupráci rodičů, škol a dalších partnerů.

III.5 Rozvoj poradenství ve školách

III.5.1 Poradenský systém

Hlavní cíl efektivní poradenské péče je stále spatřován nejen v odborné činnosti poradenských pracovníků ve školských poradenských zařízeních, ale v souvislosti s nezbytnou integrací žáků se speciálními vzdělávacími potřebami také v činnosti přímo v konkrétních školách, a to zajištěním služeb školního speciálního pedagoga a školního psychologa ve školních poradenských pracovištích. Svým obsahem a zaměřením se poradenské služby orientují na poskytování odborných služeb dětem, žákům, studentům a jejich rodičům, stejně jako na preventivní, intervenční a metodické činnosti, které směřují k řešení aktuálních problémů přímo v jednotlivých školách a třídních kolektivech.

V uplynulém období se v Brně podařilo stabilizovat síť školských poradenských zařízení zřizovaných krajem (pedagogicko-psychologických poraden, speciálněpedagogických center a středisek výchovné péče). Přesto jsou jednotlivá zařízení personálně nerovnoměrně obsazena, což ovlivňuje přístup uživatelů k poradenským službám. Stále není vytvořena možnost odborného přezkoumání stanovisek školských poradenských zařízení při stanovení vhodné péče.

Strategie dalšího vývoje poradenského systému na území města musí nepochybně vycházet z porovnání nároků jednotlivých uživatelských skupin a kvality poskytovaných služeb.

Opatření:

- III.5.1.1 Ve spolupráci s Krajským úřadem Jihomoravského kraje zajistit dostupnost a vysokou kvalitu poradenských služeb v rámci celého systému poradenství na území města.
- III.5.1.2 Za předpokladu zachování funkčního systému školských poradenských zařízení s vymezenými kompetencemi reagovat na podporu nových forem poradenské péče (školní speciální pedagog, školní psycholog).
- III.5.1.3 Pokračovat ve spolupráci s JMK a MŠMT v koordinaci a zajišťování funkčnosti systému výchovného poradenství v jednotlivých oblastech (legislativa, odborný systém řízení včetně metodiky a vzdělávání pracovníků systému, způsob financování).
- III.5.1.4 Podporovat obměnu diagnostických nástrojů ve školských poradenských zařízeních.

III.5.2 Koncepce školních poradenských pracovišť

Vznik školních poradenských pracovišť podpořil v minulosti systémový projekt v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů s názvem „Rozvoj a zdokonalení integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání“, jehož řešitelem bylo IPPP. Jednalo se o projekt „VIP kariéra“, který podpořil vznik školních poradenských pracovišť, v nichž na vybraných školách působí školní psycholog nebo školní speciální pedagog. Výběr byl proveden ve spolupráci s krajem a Pedagogicko-psychologickou poradnou města Brna.

V současné době působí na území Brna v ZŠ cca 35 školních psychologů (22 pod projektem RAMPS a 13 mimo projekt NÚV).

Takto nastavený systém poradenské péče umožňuje okamžitou intervenci a v případě potřeby neprodlené odeslání k příslušnému odborníkovi (PPP, SPC, lékař) včetně kvalitních podkladů, na které práce odborníka plynule navazuje.

Opatření:

III.5.2.1 V souvislosti s potřebami škol iniciovat udržení optimálního počtu poradenských pracovníků ve školách, počtu školních speciálních pedagogů a počtu školních psychologů.

III.5.2.2 Podporovat vznik nových školních poradenských pracovišť.

III.6 Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků

Zvyšování profesionality pedagogických pracovníků a zlepšování jejich pracovních podmínek jsou dva spolu související aspekty vzdělávání. Legislativní rámec je dán zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů, v platném znění, který definuje pedagogického pracovníka, podrobněji stanovuje podmínky získávání odborné kvalifikace pro jednotlivé kategorie pedagogických pracovníků a zakládá systém jejich dalšího vzdělávání, který není dosud provázaný s kariéřním systémem.

Krajská vzdělávací zařízení zaměřená na DVPP se vedle externího vzdělávání zabývají projektovou činností, podporou a koordinací metodických (poradenských) týmů a realizací koncepčních a rozvojových záměrů kraje či MŠMT. Dále spolupracují s Národním ústavem vzdělávání a s Národním institutem dalšího vzdělávání a společným působením zajišťují zvyšování profesionality pedagogických pracovníků.

Střediska služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků se svou programovou vzdělávací nabídkou podílela na zvyšování profesionality pedagogických pracovníků ve městě Brně. Jejich vzdělávací nabídka zahrnovala převážně programy akreditované MŠMT. Většina vzdělávacích programů byla určena pro další vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, z nichž velká část byla vytvořena z vlastních projektů podpořených EU.

Opatření:

III.6.1 Spolupracovat s Národním institutem dalšího vzdělávání a Střediskem služeb školám Brno při zajišťování kvalitní metodické podpory škol a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

III.6.2 Oceňovat pedagogické pracovníky u příležitosti Mezinárodního dne učitelů.

III.7 Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání poskytuje účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Zabývá se formováním osobnosti mladého člověka a podporou rozvoje jeho přirozených zájmů, potřeb a talentu v době mimo školní vyučování a je podstatnou součástí primární prevence negativních jevů, které současnou mladou generaci v nemalé míře ohrožují. Při podpoře volnočasových aktivit je respektována Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období let 2007–2013, vytvořená MŠMT a přijatá usnesením vlády č. 611 dne 4. června 2007, která zakotvuje celou řadu cílů a s nimi spojených úkolů v oblasti zájmového vzdělávání a volného času dětí a mládeže.

Na území statutárního města Brna se organizování volnočasových aktivit pro děti a mládež věnují školní družiny, školní kluby, střediska volného času, několik set občanských sdružení

a dalších právnických osob nejrůznějšího zaměření (Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, turistické oddíly mládeže, umělecké a folklorní soubory, taneční nebo divadelní spolky, pěvecké sbory, sportovně, ekologicky či technicky zaměřené spolky, sdružení pracující se zdravotně postiženými dětmi, studentské organizace apod.).

Na 250 těchto organizací i fyzických osob na základě předložených projektů podporuje statutární město Brno každoročně dotacemi ze svého rozpočtu v celkové výši 9,0 mil. Kč, čímž přispívá k rozvoji těchto činností a umožňuje účastnit se akcí i dětem ze sociálně slabších rodin. Pravidelné činnosti se věnuje na 25 tisíc děvčat a chlapců do 26 let, včetně středoškolské i vysokoškolské mládeže.

Dalších 0,4 mil. Kč poskytuje statutární město Brno na mezinárodní aktivity dětí a mládeže. Tyto prostředky využívají zejména základní a střední školy při rozvoji vztahů se školami v partnerských městech i dalších státech EU.

Opatření:

III.7.1 V souladu s přijatými dokumenty nadále podporovat obsahové zkvalitňování zájmového vzdělávání ve školních klubech a školních družinách.

III.7.2 Podporovat z úrovně města příklady dobré praxe v oblasti zájmového vzdělávání.

III.7.1 Zájmové vzdělávání realizované ŠD a ŠK

Na základních školách se realizuje zájmové vzdělávání ve školních družinách a školních klubech. Základem zájmového vzdělávání jsou všestranné a rozmanité formy činnosti, které mají stejný význam a důležitost. Vycházejí z tradičních forem práce, které se osvědčily v minulosti. Zájmové vzdělávání zahrnuje pravidelnou zájmovou činnost ve stálých zájmových útvarech, dále příležitostnou výchovnou a zájmovou činnost, která zahrnuje širokou nabídku pestrých činností a aktivit. Činnost školní družiny je určena přednostně pro žáky 1. stupně základní školy. Školní klub poskytuje v témže rozsahu zájmové vzdělávání žákům 2. stupně jedné nebo několika škol. Školní družina i školní klub provozuje činnost ve dnech vyučování, o prázdninách i ve dnech mimo školní vyučování.

Tabulka č. 12: Počty žáků organizovaných v zájmovém vzdělávání ŠD a ŠK

Školní rok	Počet kroužků	Počet žáků
2008/2009	1 036	13 989
2009/2010	1 102	14 120
2010/2011	1 155	14 121
2011/2012	1 155	13 958
2012/2013	1 186	13 425

Změny v rejstříku školních družin a školních klubů jsou posuzovány Krajským úřadem Jihomoravského kraje dle následujících kritérií:

- při úpravách kapacit ŠD a ŠK a žádostech o zřízení nových ŠD a ŠK přihlíží k celkové situaci v regionu v návaznosti na činnost center volného času,
- při úpravách kapacit a při vzniku nových kapacit zohledňují potřebu škol se žáky pocházejícími z rodinného prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, protože

je žádoucí, aby těmto žákům bylo umožněno zařazení do školského zařízení pro zájmové vzdělávání,

- činnost výše uvedených zařízení by neměla jít cestou extenzivního rozvoje zařízení, ale cestou zkvalitnění nabízených činností s přihlédnutím k potřebám dané lokality v návaznosti na ekonomickou únosnost.

Opatření:

III.7.1.1 Změny v síti školních družin a školních klubů posuzovat dle následujících kritérií:

- zohlednit při úpravách kapacit a při vzniku nových kapacit ŠD a ŠK potřeby škol se žáky pocházejícími z rodinného prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, protože je žádoucí, aby těmto žákům bylo umožněno zařazení do školského zařízení pro zájmové vzdělávání,
- podporovat záměr zkvalitnění nabízených činností ŠD a ŠK s přihlédnutím k potřebám dané lokality.

III.7.2 Projekt Síť brněnských otevřených škol

Sít brněnských otevřených škol (SBOŠ) je založena na pomoci školám při rozvíjení doplňkových služeb v oblasti celoživotního učení, společného trávení volného času celých rodin, při rozvoji dobrovolné činnosti rodičů ve prospěch školy, podpory výchovy ke zdravému životnímu stylu, při zlepšování klimatu na škole a realizaci sportovních, kulturních a zábavních aktivit.

Svůj zájem zapojit se do SBOŠ deklarovalo 19 brněnských základních škol. Každá škola zařazená do projektu SBOŠ zajistí v rámci navržených aktivit pro každý rok minimálně:

- 2 akce otevřené veřejnosti
- jednu školní soutěž v deskových hrách
- prezentaci svých aktivit na společném setkání otevřených škol se zástupci města
- účast vítězů školních kol v celoměstském kole
- účast na vzdělávání v oblasti otevřených škol
- sdílení svých zkušeností na pracovních schůzkách a konferenci SBOŠ

Koncepční záměr otevřené školy vychází z požadavků rodičovské veřejnosti na soustředění kvalitních zájmových aktivit pro jejich děti co nejbližší místu plnění povinné školní docházky a respektuje rozšíření a zpřístupnění vzdělávací nabídky široké veřejnosti v kontextu požadavků celoživotního vzdělávání.

V rozpočtu statutárního města Brna je na tento projekt každoročně vyčleněna finanční částka ve výši 1 500 tis. Kč a je počítáno s podporou projektu i v následujících letech.

Opatření:

III.7.2.1 Monitorovat projekt v rámci podpory zapojení do veřejného života města, městské části.

III.7.2.2 Podporovat realizaci projektu, případně jeho další rozšíření.

III.7.2.3 Monitorovat možnost získání finančních prostředků z ESF na obohacení projektu.

III.7.3 Zájmové vzdělávání realizované středisky volného času

Na území statutárního města Brna pracují 4 centrální střediska volného času a domy dětí a mládeže s takřka 25 pobočkami. SVC a DDM jsou příspěvkové organizace zřízené Jihomoravským krajem, které statutární město Brno významně podporuje.

Dle platné Metodiky financování středisek volného času na území statutárního města Brna hradí město Brno a jednotlivé městské části téměř veškeré provozní a energetické náklady těchto zařízení (elektrická energie, plyn, teplo, otop, vodné a stočné). Tyto náklady již dosáhly výše 5,5 mil. Kč ročně.

Střediska volného času navštěvuje pravidelně na 15 tisíc dětí do 26 let, nepravidelnými aktivitami projdou ročně desetitisíce mladých účastníků. Střediska plní také významnou úlohu při organizování výukových programů pro děti z mateřských škol a žáky základních škol. Ročně tyto odborné kurzy a výukové programy navštíví na 40 tisíc dětí.

Centrální střediska volného času mohou na své programy a projekty podávat žádosti o dotace z rozpočtu statutárního města Brna v rámci podpory volnočasových aktivit dětí a mládeže. Každoročně tak SVC získávají další podporu dosahující výše 0,5 mil. Kč.

Opatření:

III.7.3.1 Monitorovat a podporovat činnost středisek volného času.

III.7.4 Soutěže a přehlídky v zájmovém vzdělávání

Úloha soutěží ve vzdělávacím systému je vymezena vyhláškou MŠMT č. 55/2005 Sb., která stanovuje, na jaké soutěže a přehlídky se vztahuje. Určuje rozdělení soutěží podle postupových kol a také organizování soutěží podle odborností, věkových kategorií nebo podle druhů.

Atletické závody školních družin

Jde o putovní sportovní klání ve čtyřech disciplínách: skok z místa, hod kriketovým míčkem a běh na 60 a 200 metrů.

Oblastní přebor školních družin v plavání

Akce se koná od roku 2012 ve školním bazénu při ZŠ Brno, Jasanová 2.

Brněnský hrnek

Školní družiny mnoha základních škol se každoročně účastní již tradiční keramické soutěže Brněnský hrnek, do které se mohou rovněž přihlásit děti z MŠ, ZŠ, uměleckých kroužků, ZUŠ, senioři i jednotlivci. Klání zručnosti v práci s hlínou se koná v místě pořadatelského Ženského vzdělávacího spolku Vesna na Údolní ulici.

Mezinárodní taneční festival neprofesionálních dětských souborů ŠD, ŠK a zájmových kroužků

Akci každoročně pořádá Školní družina při ZŠ Brno, Antonínská 3.

Opatření:

III.7.4.1 Motivovat školy k účasti v soutěžích a přehlídkách v zájmovém vzdělávání.

III.7.4.2 Podporovat aktivity pedagogických pracovníků při přípravě i vlastním pořádání soutěží.

III.7.4.3 Rozšiřovat prostor pro aktivity talentovaných žáků v jejich volném čase.

III.8 Školní stravování

Školní stravování patří podle § 115 zákona č. 561/2004 Sb. mezi školské služby. Je poskytováno na všech školách a školských zařízeních, které patří do oblasti brněnského obecního školství.

V zařízeních školního stravování jsou pokrmy připravovány podle zásad správné výživy a především v souladu s vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování, v platném znění.

Vyhláška stanoví v příloze č. 1 jako základní výživovou normu tzv. spotřební koš, tj. průměrnou měsíční spotřebu vybraných druhů potravin na strávnicka a den v gramech, a vychází z doporučených výživových dávek v České republice. Spotřební koš nadále počítá s možností alternativní – laktoovovegetariánské – stravy a se zvýšeným nárokem na spotřebu potravin v případě sportovní zátěže. Plnění výživových norem je průběžně sledováno a vyhodnocováno.

Výše uvedená vyhláška v příloze č. 2 pak určuje rozpětí finančních normativů na nákup potravin. Pro stanovení finančních limitů na nákup potravin ve školách a školských zařízeních zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí bylo na rozdíl od předchozí právní úpravy zvoleno pouze kritérium věku strávnicka bez ohledu na to, jaký stupeň a typ školy nebo školského zařízení strávnick navštěvuje.

Zařízení školního stravování jsou pravidelně kontrolována Českou školní inspekcí, Krajskou hygienickou stanicí JMK a rovněž ze strany zřizovatele jsou prováděny pravidelné kontroly účetnictví a celkového hospodaření se státními prostředky i prostředky rodičů.

Služby, které nabízejí školní jídelny, se neustále rozšiřují. Například je již běžně přihlíženo k různým typům potravinových alergií u dětí. Dále se školní jídelny snaží na základě vzrůstajících požadavků rodičů v nutných případech zajistit i dietní stravování dětí a žáků (převážně se jedná o bezlepkovou dietu). Povinnost připravovat v rámci školního stravování diety není zákonem stanovena, takže se jedná o dobrou vůli zaměstnanců těchto stravovacích zařízení. Poskytování těchto nadstandardních služeb je však limitováno nízkým počtem pracovníků ve školních jídelnách, který je způsoben normativním financováním (návaznost na počty strávnicků) a v některých případech též nedostatečným či zastaralým vybavením kuchyní.

Více než 67 % školních jídelen při základních školách nabízí výběr ze dvou (i více) druhů jídel, ostatní nabízejí buď výběr nápojů nebo salátů, či možnost výběru příloh.

Pracovníci školních jídelen mají možnost se vzdělávat v různých kurzech či na odborných seminářích. Jsou pro ně připravovány např. praktické ukázky přípravy dietních jídel a jsou seznamováni s novinkami v oblasti gastronomie.

Jednou z nejdůležitějších oblastí v současném školním stravování je problematika nadváhy a obezity dětí školního věku, kterou je třeba řešit v úzké součinnosti školy a školní jídelny. Od této spolupráce a také od zapojení rodiny se odvíjí budování správných stravovacích návyků a zdravého životního stylu nastupující generace.

Na základě výše zmíněných poznatků MŠMT vyhláší pokusné ověřování účinnosti programu zaměřeného na změny v pohybovém a výživovém režimu žáků základních škol (Pohyb a výživa).

Zachování stávajícího dobře propracovaného systému školního stravování a zvyšování jeho úrovně lze dosáhnout tím, že se školní jídelny stanou plnohodnotným partnerem v boji proti nadváze a obezitě dětí, jejich činnost bude rozvíjena, podporována a jejich síť nebude naopak redukována (např. rušením kuchyní a zřizováním pouze výdejen stravy, zajišťováním stravy pro děti a žáky od různých subjektů, které nejsou povinny respektovat příslušné právní předpisy vztahující se ke školnímu stravování apod.).

Opatření:

- III.8.1 Podílet se formou modernizace zařízení školního stravování na zkvalitňování stravovacích služeb pro děti a žáky, vytvářet podmínky pro možnost rozšíření přípravy dietního stravování.
- III.8.2 Spolupracovat na propagaci školního stravování jako významného činitele v boji proti nadváze a obezitě dětí.
- III.8.3 Podporovat stávající systém školního stravování.

IV. EKONOMICKÁ STRÁNKA STAVU ŠKOLSTVÍ MĚSTA A JEHO PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ

IV.1 Financování regionálního školství

Postup při financování regionálního školství je definován zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, výše a struktura zdrojů a závazných ukazatelů zákonem o státním rozpočtu České republiky na daný kalendářní rok.

Dále se řídí souvisejícími právními předpisy:

Vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativních, směrnicí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 28768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých krajské úřady provádějí rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle kterých obecní úřady obcí s rozšířenou působností provádějí návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu podle § 161 odst. 7 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb.

Základní principy rozpisu rozpočtu se vztahují na školy a školská zařízení zřizovaná krajem, svazky obcí a obcemi. Obcí se v našem případě rozumí statutární město Brno, které některé zřizovatelské povinnosti přeneslo na městské části Statutem města Brna.

Obecní školství je financováno:

- z prostředků zřizovatele – statutární město Brno, městské části
- ze státního rozpočtu – MŠMT
- z ostatních zdrojů

Množství finančních prostředků vkládaných do oblastí školství se každoročně zvyšuje v návaznosti na narůstající počet dětí a žáků navštěvujících mateřské a základní školy. Stávající systém financování regionálního školství (vycházející ze současného právního rámce vymezujícího vzdělávání a poskytování školských služeb v regionálním školství) již není schopen dostatečně cíleně a především efektivně přerozdělovat finanční prostředky státního rozpočtu. Důsledkem výše uvedeného jsou neúměrné a do budoucna neakceptovatelné mezikrajové rozdíly v podpoře vzdělávání.

MŠMT chystá zásadní reformu financování regionálního školství. Navrhovaný záměr financování je v současné době ve stadiu rozpracovanosti, takže není možné vyčíslit výši finančních prostředků určených na přímé výdaje na vzdělávání v regionálním školství v následujících letech.

Základním cílem připravované reformy financování regionálního školství je zejména sjednocení úrovně financování vzdělávacího procesu z prostředků státního rozpočtu v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích a odbourání mezikrajových rozdílů, které vznikají při současném systému financování.

Financování by mělo být založené na oborových normativních, které stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pro příslušnou oblast vzdělávání jednotně pro celou Českou republiku. Oborové normativy by nahrazovaly stávající krajské normativy, které jsou stanoveny jednotlivými krajskými úřady. Tím by došlo k eliminaci dosavadních

mezikrajových rozdílů v úrovni financování vzdělávání v jednotlivých typech škol. Financování prostřednictvím oborových normativů se týká pouze pedagogických pracovníků.

Formou oborových normativů by se rozepisovalo cca 70 % finančních prostředků poskytovaných krajským úřadům na financování škol a školských zařízení, ostatních cca 30 % finančních prostředků by bylo poskytováno na základě soustavy krajských normativů.

Dále by byly stanoveny tzv. institucionální příspěvky na:

- pracoviště mateřské školy
- pracoviště základní školy s 1. stupněm
- základní školu s 2. stupněm, je-li jedinou v působnosti jednoho zřizovatele
- vzdělávání ve více základních školách s 2. stupněm nebo ve více pracovištích základní školy s 2. stupněm téhož zřizovatele

Výše finančních prostředků poskytovaných na vzdělávání a školské služby podle oborových normativů, krajských normativů a institucionálního příspěvku by vycházela z posledního stavu školních matrik.

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami by bylo financováno doplněním systému oborových normativů o systém podpůrných opatření, která budou napomáhat překonávání překážek ve vzdělávání. Podpůrná opatření se člení do čtyř stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů a podrobnější pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením stanoví prováděcí právní předpis.

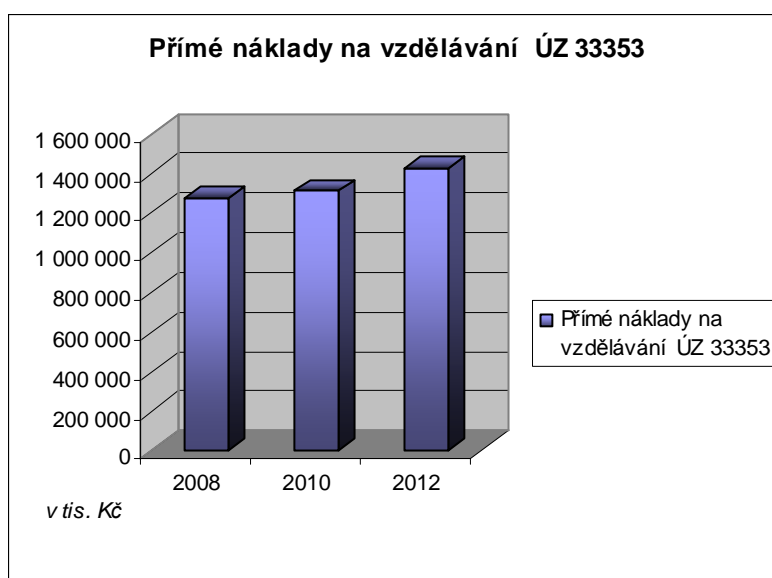
Následující tabulka ukazuje objem finančních prostředků směřovaných do oblasti školství ve městě Brně ze státního rozpočtu v letech 2008, 2010 a 2012.

Tabulka č. 13: Rozpočtové výdaje ve školství

v tis. Kč

VÝDAJE (stěžejní výdaje dle prioritních oblastí)		2008	2010	2012
Přímé náklady na vzdělávání	ÚZ 33353	1 276 125	1 310 997	1 426 831
Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)	ÚZ 33001	507		
Výuka cizích jazyků	ÚZ 33002	317		
Nenárokové a motivační složky mezd pedagogických pracovníků	ÚZ 33005	8 413		
Čtenářská gramotnost	ÚZ 33009	80		
Hustota a specifika	ÚZ 33015		15 939	
Školní potřeby pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání	ÚZ 33017		2 705	
Rozvojový program na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí se sociokulturním znevýhodněním	ÚZ 33018		3 043	1 895
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ÚZ 33019			15 779
Rozvojový program MŠMT pro děti - cizince ze 3. zemí	ÚZ 33024		395	557
Vybavení škol pomůckami kompenzačního a rehabilitačního charakteru	ÚZ 33025		135	
Prevence kriminality	ÚZ 33122		10	
Podpora romské komunity	ÚZ 33160	200	134	
Protidrogová politika	ÚZ 33163	79	42	
Podpora výuky cizích jazyků	ÚZ 33210	86		
Dotace z JMK - inovace vzdělávání angličtiny	ÚZ 33311	350		
Zpřístupnění DVPP ZŠ 1. stupeň	ÚZ 33430	25		
Bezplatná příprava dětí azylantů	ÚZ 33435	61	494	363
Grantové projekty ESF	ÚZ 33439	2 829		
Asistenti pedagogů pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním	ÚZ 33457	3 357	2 886	3 355

Graf č. 2: Nárůst finančních prostředků na přímé náklady na vzdělávání

Kromě výše uvedeného financování využívají základní školy města Brna možnosti čerpání finančních prostředků z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Jedná se o víceletý tematický program v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, v jehož rámci bylo možné v programovacím období 2007–2013 čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu, jednoho ze strukturálních fondů Evropské unie.

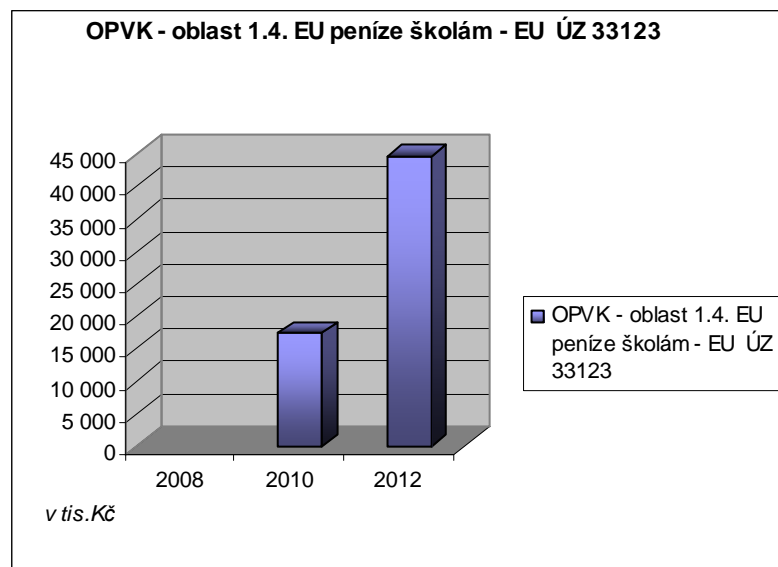
Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je zaměřen na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho formách. Globálním cílem tohoto operačního programu je rozvoj vzdělanosti společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.

Z tohoto programu bylo možné poměrně jednoduše, pomocí tzv. šablon klíčových aktivit, sestavit projektovou žádost, na jejímž základě školy dotaci získaly. Smyslem projektu je podpořit rozvoj oblastí, které se dlouhodobě ukazují jako problematické v rámci vzdělávání na základních školách v ČR. Mezi priority patří podpora rozvoje znalostí, schopností a dovedností v oblasti cizích jazyků, matematiky, přírodních věd, informačních a komunikačních technologií, čtenářské a informační gramotnosti, finanční gramotnosti a podpora inkluzivního vzdělávání. Do tohoto projektu se zapojilo 86 % základních škol ve městě Brně. Čerpání finančních prostředků z tohoto operačního programu v letech 2008, 2010 a 2012 je uvedeno v následujícím grafu.

Tabulka č. 14: OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost – oblast 1.4. EU peníze školám

		2008	2010	2012
OPVK - oblast 1.4. EU peníze školám - EU	ÚZ 33123		17 392	44 689

Graf č. 3: OPVK - oblast 1.4. EU peníze školám

Dotáčnických programů je celá řada, jsou vyhlašovány na různých úrovních – obec, kraj, stát. Dalším finančním zdrojem jsou grantové projekty, které jsou uzavírány v rámci globálních grantů, jež jsou vyhlašovány kraji ČR, jsou realizovány na území příslušného kraje a maximální délka trvání projektu je 3 roky. V rámci globálního grantu Zvyšování kvality ve

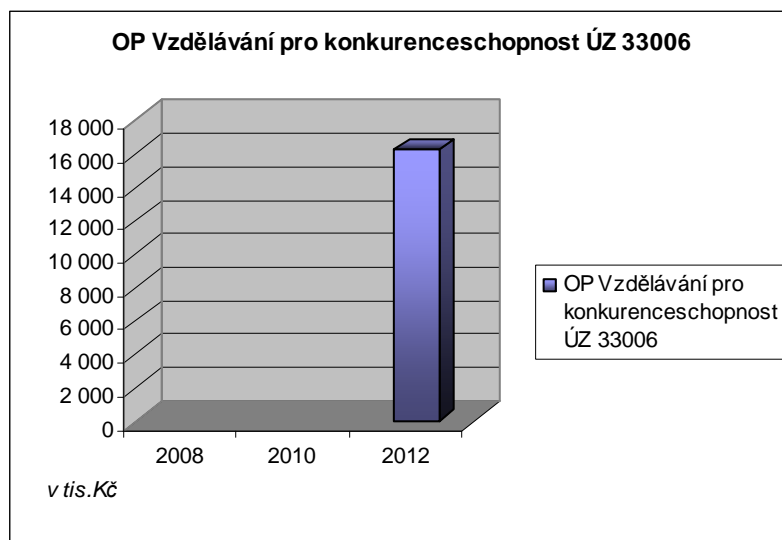
vzdělávání uzavírají základní školy města Brna smlouvy o realizaci grantového projektu s Jihomoravským krajem. Projekt je financován ze státního rozpočtu ČR a z Evropského sociálního fondu.

Do projektu jsou zapojeny základní školy města Brna, názvy jednotlivých programů jsou např.: Anglicky všemi smysly, Média ve škole, Všichni máme stejnou šanci, Víc znát, víc vědět, víc umět, Úspěch pro všechny prostřednictvím inovace metod a forem výuky a další. Do tohoto projektu se zapojilo 24 % základních škol ve městě Brně. Čerpání finančních prostředků z tohoto dotačního programu v letech 2008, 2010 a 2012 je uvedeno v grafu.

Tabulka č. 15: OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost – Zvyšování kvality ve vzdělávání

		2008	2010	2012
OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost	ÚZ 33006			16 238

Graf č. 4: OPVK – Zvyšování kvality ve vzdělávání

Opatření:

IV.1.1 Úzce spolupracovat s Odborem školství KÚ JMK při sestavování návrhu rozpočtu škol na příslušný kalendářní rok.

IV.1.2 Podílet se na včasné informování škol a školských zařízení o vyhlašovaných dotačních titulech vhodných pro jednotlivé typy škol.

IV.2 Investice

Podporovány budou investice do snížení energetických ztrát objektů a žádosti o dotace z EU – OPŽP, případně z dotačního programu Zelená úsporám. Tyto investice jako jediné mají návratnost, protože generují výraznou úsporu provozních prostředků (v průměru 50 %).

Další investiční výdaje si vyžádají opravy a údržba objektů škol a školských zařízení vyvolané stářím staveb (střechy, kotelny, kanalizace, vodovody, elektroinstalace).

Opatření

IV.2.1 Využívat vhodné dotační programy pro danou oblast.

ZÁVĚR

Město Brno jako hlavní garant obecního vzdělávání zvýrazňuje v Koncepti rozvoje obecního školství základní priority v jednotlivých oblastech školství. Tyto priority jsou rozpracovány v náplni strategických cílů, které definují potřeby jednotlivých oblastí:

1. Celoživotní učení pro všechny a jeho realizace (program rozvoje škol a školských zařízení)
2. Zkvalitnění a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma)
3. Zjišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání
4. Zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání
5. Rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství
6. Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků
7. Zájmové vzdělávání
8. Školní stravování
9. Financování regionálního školství a investice

Naplňováním těchto cílů by měla být poskytnuta každému dítěti i žákovi možnost rozvinout všechny své schopnosti bez ohledu na sociální postavení tak, aby měl/o co nejlepší uplatnění na své profesní dráze. Akcentuje se tak v dnešní době velmi důležité zajištění přístupu k celoživotnímu vzdělávání pro všechny.

Zásadní změnu do vzdělávacího systému přinesla kurikulární reforma – zavedení rámcových vzdělávacích programů a následně realizace školních vzdělávacích programů. Je umožněno, aby se o konkrétní podobě vzdělávání rozhodovalo tam, kde se reálně uskutečňuje, a vzdělání reagovalo na potřeby vzdělávajících se dětí a žáků.

Změny v obsahu a pojetí vzdělávání s sebou nutně přinášejí zvýšené nároky na evaluaci nejen na úrovni žáka, ale i autoevaluaci a externí evaluaci na úrovni školy. Významné změny v pojetí vzdělávání rovněž kladou zvýšené nároky na výkon pedagogické profese a na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Zvyšování prestiže učitelského povolání zůstává i nadále dlouhodobým úkolem všech zainteresovaných stran.

I přes skutečnost, že se stoupající demografická křivka začíná příznivě projevovat v oblasti předškolního vzdělávání a na 1. stupni základních škol, na 2. stupeň základních škol stále dopadá její nepříznivý vliv. Zvýšenému počtu dětí se musí kapacitně přizpůsobit zejména oblast předškolního vzdělávání a 1. stupně základních škol. Obecně kapacita základních škol je dostačující, protože se v minulosti neomezila tak dramaticky jako kapacita mateřských škol.

PŘÍLOHY A DODATKY

Přílohy

- Příloha č. 1 Přehled školských zařízení dle městských částí a demografický výhled těchto zařízení do roku 2020
- Příloha č. 2 Projekce počtu narozených v městě Brně do roku 2017
- Příloha č. 3 Mapa – Mateřské školy ve městě Brně
- Příloha č. 4 Mapa – Základní školy ve městě Brně

Seznam tabulek a grafů

- Tabulka č. 1 Obyvatelstvo v městě Brně podle věku
 - Tabulka č. 2 Počet obyvatel v jednotlivých městských částech v r. 2012
 - Tabulka č. 3 Obyvatelé podle nejvyššího ukončeného vzdělání v Brně
 - Tabulka č. 4 Počet obyvatel podle věku žijících na území města Brna
 - Tabulka č. 5 Vývoj základních ukazatelů MŠ v městě Brně v letech 2008–2013
 - Tabulka č. 6 Průměrná naplněnost tříd
 - Tabulka č. 7 Vývoj základních ukazatelů ZŠ v městě Brně v letech 2008–2013
 - Tabulka č. 8 Počty odcházejících žáků ze ZŠ
 - Tabulka č. 9 Počty strážníků
 - Tabulka č. 10 Individuální integrace žáků v městě Brně vyžadující zvýšené náklady v MŠ a ZŠ hlavního vzdělávacího proudu v letech 2007–2012
 - Tabulka č. 11 Počet škol, které mají speciální třídy
 - Tabulka č. 12 Počty žáků organizovaných v zájmovém vzdělávání
 - Tabulka č. 13 Rozpočtové výdaje ve školství
 - Tabulka č. 14 *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost – oblast 1.4. EU peníze školám*
 - Tabulka č. 15 *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost – Zvyšování kvality ve vzdělávání*
-
- Graf č. 1 Počty dětí a žáků celkem, na které byly vynaloženy zvýšené finanční prostředky
 - Graf č. 2 Nárůst finančních prostředků na přímé výdaje na vzdělání
 - Graf č. 3 OPVK – oblast 1.4. EU peníze školám
 - Graf č. 4 OPVK – Zvyšování kvality ve vzdělávání

Použité zdroje

- usnesení vlády ČR ze dne 16. ledna 2013 č. 43 k postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2013
- Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců ze třetích zemí na území Jihomoravského kraje 2011–2015
- Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji 2012
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2011–2015
- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje pro období 2006–2016
- Strategie pro Brno
- Programové prohlášení Rady města Brna pro volební období 2010–2014
- výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní roky 2001/02 až 2010/11
- výroční zprávy OŠMT MMB za školní roky 2008/2009 – 2011/2012
- výroční zprávy České školní inspekce z let 2005 až 2012
- publikace Brno v číslech 2012
- webové stránky Českého statistického úřadu (www.czso.cz)
- webové stránky Národního ústavu odborného vzdělávání (www.nuov.cz)
- webové stránky MPSV ČR (www.mpsv.cz)

Seznam použitých zkratk

CERMAT – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, ČR – Česká republika, ČSÚ – Český statistický úřad, ČŠI – Česká školní inspekce, DDM – dům dětí a mládeže, DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků, ESF – Evropský sociální fond, EU – Evropská unie, EVVO – environmentální vzdělávání, výchova a osvěta, ICT – informační a komunikační technologie, IPPP – Institut pedagogicko-psychologického poradenství, ISOB – International School of Brno, o.p.s., JMK – Jihomoravský kraj, KHS – Krajská hygienická stanice JMK, KROS – krajská rada odborového svazu, MMB – Magistrát města Brna, MŠ – mateřská škola, MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, NÚV – Národní ústav pro vzdělávání, OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, OŠMT – Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, OPVK – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OPŽP – Operační program Životní prostředí, PISA – Program pro mezinárodní hodnocení žáků, PPP – pedagogicko-psychologická poradna, RAMPS – projekt zaměřený na zvýšení kvality poskytovaných služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, RVP PV – rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, RVP ZV – rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, SBOŠ – Síť brněnských otevřených škol, SPC – speciálněpedagogické centrum, SŠ – střední škola, SVČ – středisko volného času, ŠD – školní družina, ŠJ – školní jídelna, ŠK – školní klub, ŠVP – školní vzdělávací program, TIMSS – mezinárodní projekt v oblasti měření výsledků vzdělávání, VOŠ – vyšší odborná škola, ZŠ – základní škola, Zoo – zoologická zahrada